

VESELÝ VÝLET

KRKONOŠE 1/1

zdarma

LÉTO 1992

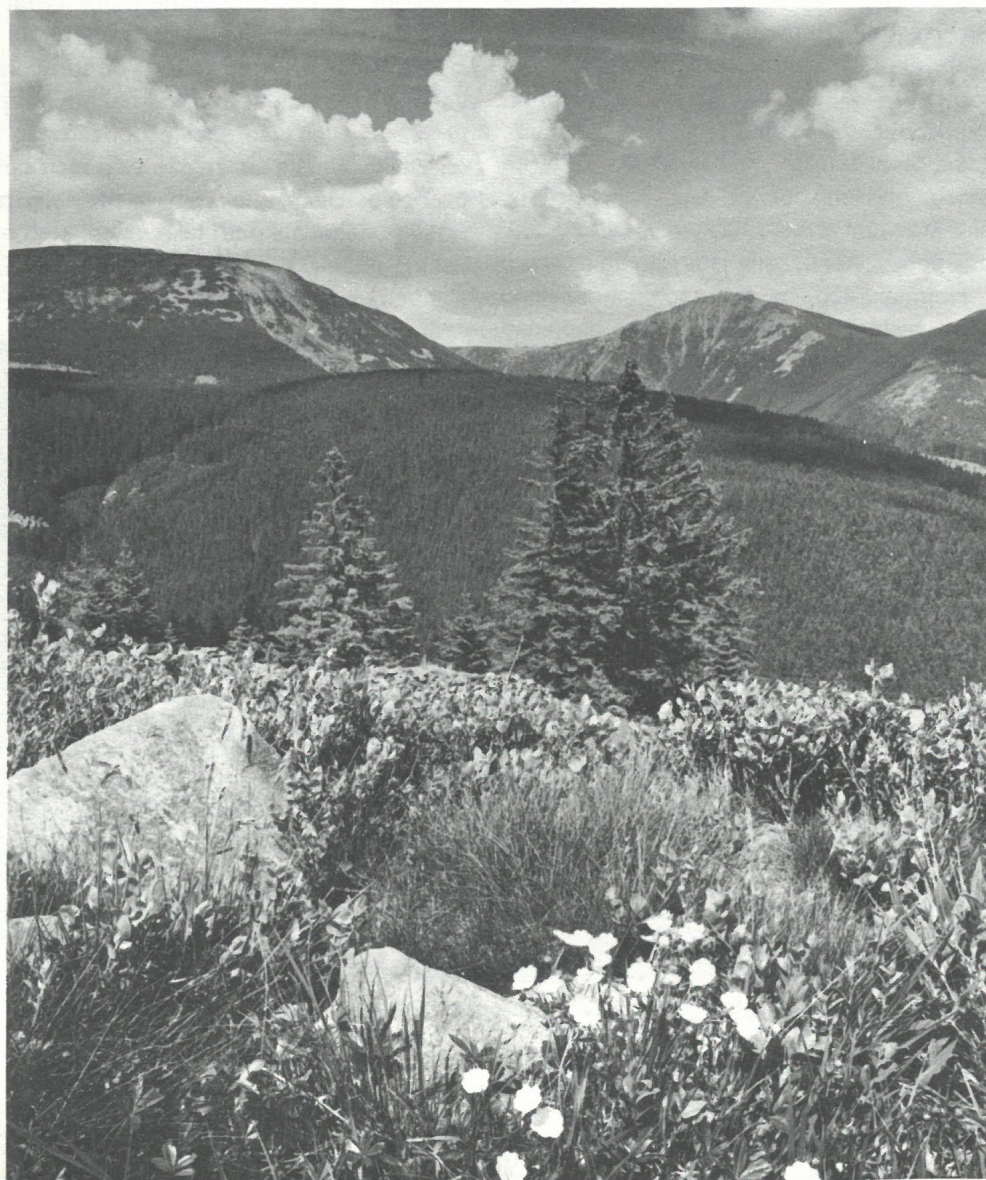

Foto: Jiří Havel

Téměř před desíti lety, po dlouhé a úmorné pouti mezi kavkazskými štíty a ledovci, po kamenitých svazích a hřebenech, jsme se svými druhy usedli okolo ohně a ukončili namáhavou a nebezpečnou túru se slovy: "To byl ale veselý výlet!". Poněkud trpké rčení veselý výlet nás pak provázelo nejen na dalších cestách za dobrodružstvím a exotikou vzdálených velehor, krajů a měst, ale i doma při procházkách s rodinou, na obyčejných vandrech kousek za humna, nebo při návštěvách míst důvěrně známých. Ona průpovídka poprvé vyřčená na Kavkaze ztratila svou hořkou příchut a stala se znamením pro ryzí a neopakovatelný zážitek, pro navázání kontaktu, povýšila na označení cesty, která má pro poutníka smysl a přitom je i plná poesie.

pokračování na straně 2

Z OBSAHU:

Horní Maršov
V Albeřické jeskyni
Janské Lázně
Na Černou horu
Galerie Veselý výlet
Pec pod Sněžkou
Dvoustrana pro romantiky
Mapa východních Krkonoš
Po stopách horských nosičů
Marie Kubátová o Krakonošovi
Malá Úpa
Do krkonošského lesa
Viděl jsem yettiho
Kuks

str. 3 - 5
str. 5
str. 6 - 9
str. 8
str. 11
str. 12 - 22
str. 14 - 15
uprostřed
str. 20
str. 23
str. 24 - 28
str. 26
str. 30
str. 31

pokračování ze strany 1

Takovou pečť bychom rádi vtiskli i našemu stejnojmennému časopisu. Vám, příchozím, pro které je především určen, bychom tak chtěli umožnit projít onu pomyslnou túru - veselý výlet, z něhož pramení radostná a veselá mysl, chuť vydávat se znovu na cesty a vracet se zpátky na dříve navštívená místa. Za neméně důležité pro vaši pohodu považujeme informace o všech možných službách, s kterými se můžete ve východních Krkonoších setkat. Píšeme o těch tradičních, i nově vznikajících, levných, ale i cenově náročných, dostupných autem, lanovkou nebo jen pěšky. Jediným naším kritériem při jejich výběru byla serióznost. Velice rádi píšeme o službách, které jsou svým způsobem zvláštní a vyjímečné, ať je to ubytování v nejvyšších partiích hor na Luční boudě, na Jelence či ubytování v krásném a romantickém prostředí jako na boudě Pod Studničnou, o posezení v jedinečném interiéru horské boudy na Hoffmankách, o boudách, které jsou podmanivé svou tradicí, historií a architekturou jako například Hospoda na Peci, Rusalka nebo pension Čertice. Vyjímečná je

mezi ostatními i komfortní bouda Jana a pension Duncan. S potěšením vás seznámíme se zajímavými lidmi, kteří jsou nerozlučně spjati s našimi horami, s rodinou Hoferů, Kneifelů, s boudářem a cestovatelem panem Spurným, horolezcem Mirkem Šmídem, s hospodářem Davidem Sosnou, s uznávaným fotografem a velkým milovníkem Krkonoš Jiřím Havlem a dalšími. Veselý výlet jsme mohli vydat především zásluhou zdejších měst a obcí a za podpory právě těch lidí, podnikatelů a obchodníků, kteří námi doporučené služby provozují. Věříme, že u nich spokojeně nakoupíte, poobědváte, ubytujete se. Zároveň vás chceme požádat o naši podporu. Až je navštívíte, zmiňte se, že jste se o nich dověděli právě v našem časopise. Děkujeme vám a přejeme ne jeden veselý výlet. Naše poděkování patří také všem, kteří nás poprvé přivedli na cestu, a těm, kdo nám nyní pomáhají na veselém výletě s literami a novinovým papírem.

Miloslav a Pavel Klimešovi

VESELY VÝLET

Vydavatel/redaktor: Miloslav a Pavel Klimešovi

Technická spolupráce: agentura KAMA Trutnov

Grafická úprava: Zdeněk Petira

Fotografie: Jiří Bruník, Jiří Havel, Bohdan Holomíček, Pavel Klimeš, Ctibor Košťál, Wenzel Lahmer, David Sosna

Ilustrace: Alena Kadrmasová, Květa Krhánková, Zdeněk Petira, Stanislav Špelda

Plánky, mapa: Zdeněk Petira

Tisk: TOP PRINT Trutnov

Překlad do angličtiny: Jana Spurná

Překlad do němčiny: Milan Meier, Milada Němcová, Miluše Malá

Reklamní agenda: Pavel Klimeš (0439) 948 221

První číslo sezonních novin Veselý výlet vychází pro oblast východních Krkonoš v celkovém nákladu 60.000 kusů výtisků, z toho 20.000 kusů v české verzi s anglickým resumé a 40.000 kusů v německé verzi. Noviny rozšiřuje Informační centrum Veselý výlet v Peci pod Sněžkou, tel. (0439) 962 488, dále je k dostání na veřejných parkovištích v Janských Lázních, Temném Dole, Malé Úpě, Velké Úpě a Peci pod Sněžkou, v cestovních a informačních kancelářích, ve vybraných prodejnách, pensíonkách apod.

Veselý výlet je pro vás na těchto místech zdarma. Máte-li zájem o zaslání zimního vydání Veselého výletu (1992/93) poštou domů, pošlete nám spolu s vaší adresou 20 Kčs, jste-li z Československa, a 100 Kčs, jste-li cizinci, nebo si noviny objednejte osobně v Informačním centru Veselý výlet v Peci pod Sněžkou.

Veselý výlet

542 26 Horní Maršov 204

Tel. (0439) 948 221

U Bednářů jsou nejlevnější jídla v Krkonoších

To říká reklamní slogan známého maršovského hostince U Bednářů. Zbývá jen dodat, že je to pravda a že jídla o třetinu levnější než v ostatních hospodách jsou skutečně výborná. Zdejší kuchyně je vyhlášená. Při hezkém počasí je občerstvení podáváno i v zahrádce před hostincem a hosté mohou přímo sledovat, jak se jídla připravují na grilu. Když do hostince U Bednářů zavítáte v některém z týdnů specialit, například zvěřinových nebo zabijačkových hodů, přesvědčíte se o výtečnosti české kuchyně. To není přehnané tvrzení. Nevěříte? Přijďte ochutnat. Jen ke stolu vpravo za dveřmi si nesedejte, tam sedávají místní štamgasti! Dalších dvacet stolů je tu však pro vás.

Hostinec U Bednářů v Horním Maršově,

(pošta 542 26); majitel Jaroslav Bednář, tel. (0439) 948 123, výborná kuchyně při mírných cenách, točené světlé i tmavé pivo, otevřeno denně od 9 do 21 hodin, každý druhý pátek countryvečer, posezení v předzahrádce, parkoviště přímo u hostince.

Město i krajina mívá stavby nebo místa, která nelze přehlédnout ani minout a která se stávají dominantními nejen na pohlednicích ale i ve vzpomínkách, a pak také zákoutí, jež lze objevit až po důkladném seznámení nebo pobytu na místě.

V Horním Maršově tomu není jinak. Každý, kdo tudy alespoň jednou projížděl, si jistě všiml zámku při silnici do Pece pod Sněžkou, ten, kdo zná městečko lépe, ví o náměstí s pískovcovou kašnou a secesní radnicí a o novogotickém cihlovém kostele. Málokdo při prvním seznámení objeví v renesančním slohu vystavěný hřbitovní kostel. Zámek a hřbitovní kostel jsou kulturní památky, které svým významem převyšují ty ostatní a překračují i hranice samotné obce.

Maršovský zámek

Maršovský zámek je jediná stavba svého druhu v širokém okolí a v horách vůbec. Leží na úpatí Staré hory uprostřed

anglického parku na místě původního panského domu ze 17. století, o jehož podobě se však žádné zprávy nedochovaly. V té době bylo panství Maršov přičleněno ke Starým Bukám. Osamostatnění Maršova dosáhla v r. 1744 Marie Alžběta Schaffgotschová. V šedesátých letech 18. století se Schaffgotschům podařilo přikoupit ke svému panství rozsáhlé okolní lesy i se Sněžkou. Díky rozvoji lesního hospodářství a z něho plynoucího bohatství, mohl v r. 1792 další z rodu Jan Bertold spolu se svým zetěm Alfonsem Aichelburkem vybudovat klášterní zámek, obdélníkovou jednoposchodovou stavbu. Za Aichelburků došlo v druhé polovině 19. století k velké stavební úpravě zámku v novorenesančním stylu. Vznikl tak pětikřídlý objekt s dvorem uprostřed.

Další majitel zámku a celého maršovského panství se stal Czernin - Morzinové, majitelé sousedního vrchlabského

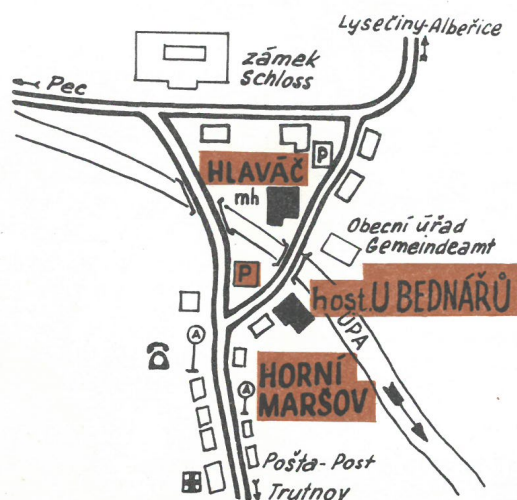
pokračování na straně 4

Zámek v Horním Maršově po rekonstrukci v roce 1907 (foto: Wenzel Lahmer)

Obchod pana Hlaváče

Pan Milan Hlaváč je majitelem jednoho z největších obchodů s potravinami a drogistickým zbožím ve východních Krkonoších. Je to energický muž, který si již před lety vybudoval pozici vedoucího nejlepě zásobené prodejny v širokém okolí, o čemž svědčí počet boudařů z vršků nad Pecí, kteří jezdí nakupovat výhradně do Maršova. A pak také slova uznání od ostatních konkurentů. "Do Krkonoš", říká pan Hlaváč, "jsem se přišel před lety zabydlet a dělat svou profesi, kterou jsem se i vyučil. Když vloni přišel obchod do dražby, měl jsem vlastně jedinou možnost, pokud jsem nechtěl zahodit všechno, čeho jsem do té doby dosáhl - práci, byt, zkušenosti, zaběhnutou provozovnu, podnikatelské záměry". Pan Hlaváč v dražbě uspěl a jedna starost nahradila druhou, splácení dluhů. Zavázal se také, že celý dům co nejdříve opraví. Po dlouholetém zanedbávání údržby a po nepřiléhavých stavebních úpravách je budova s prodejnou ve velmi špatném technickém stavu a nedělá dobrou reklamu maršovskému náměstí, obci, ani samotnému obchodu. "Rekonstrukce proběhne ve dvou etapách. Letos chci opravit štukovou omítku a vyměnit okna. Ostatní úpravy, výloh, střechy, okolního prostranství, plánuji z finančních důvodů až na příští rok. V obchodě dělám s manželkou a všechny vydělané peníze investujeme zpátky do obchodu. Děláme to rádi a baví nás to." Nutno ještě podotknout, že pan Milan Hlaváč není pouze úspěšný podnikatel, ale i člen obecní rady a že jeho aktivita nekončí ve skladu nebo u pokladny, ale pokračuje i přes ulici na maršovské radnici.

Samoobsluha v Horním Maršově (pošta 542 26): majitel Milan Hlaváč, tel. (0439) 948 112, prodej širokého sortimentu potravin, ovoce a zeleniny, drogistického zboží, otevřeno denně 6.30 - 12 a 13 - 18, v sobotu od 6.30 do 13, v neděli od 8 do 12 hodin, u obchodu prodávají zmrzlinu s posezením v zahrádce pod deštníky, tady je otevřeno i o víkendech po celý den.

pokračování ze strany 3

velkostatku. Ti se nemalou měrou podíleli na rozvoji těžby dřeva, což poskytovalo dostatečný zdroj peněz pro údržbu, obnovu i částečnou přestavbu zámku.

Zlom nastal až po II. světové válce, kdy bylo množství cenného zařízení rozkradeno nebo odvezeno na jiné zámky, zámek ztratil ekonomické zázemí a začal spolu s parkem chátrat. Od letošního roku je opět majetkem obce a zanedlouho bude zcela prázdný. Obec však nemá dostatek peněz na jeho rekonstrukci a další provoz. Maršovští proto doufají, že najdou schopného partnera, který do zámku investuje tak, aby tím získal on, obec i zámek.

Kostel Nanebevzetí Panny Marie

Jak už bylo řečeno na začátku, hřbitovní kostel Nanebevzetí Panny Marie stojí stranou hlavního turistického proudu a zájmu většiny návštěvníků Krkonoš. Vede k němu strmá cesta, která spojuje silnici s jedním z nejkrásnějších míst v Maršově - prostranstvím s majestátnými staletými lipami, sochou sv. Jana Nepomuckého, s barokně upravenou farou a s kamenným schodištěm vedoucím ke vstupní portě hřbitova a dále až vysoko ke kostelu. Samotný kostel je nejstarší dochovaná kamenná stavba v horním povodí řeky Úpy a patří k jednomu z mála čistě renesančních církevních staveb. Na místě původního dřevěného kostela jej kolem r. 1605 nechal vybudovat Hanibál z Valdštejna. Italský stavitel Carolo Valmadi byl oproti svým předchozím stavbám postaven před nelehkým úkolem - realizovat stánek boží ve značné nadmořské výšce a v nepříznivých klimatických podmínkách. Proto pravděpodobně nepoužil typické sgrafitové členění fasád a celou kompozici objektu pojal jako jednoduchou stavbu bez výškového členění. Oltář pochází z doby kolem r. 1700 a je vzácnou bohatě vyřezávanou prací. Je zajímavé, že v kdysi typicky německém prostředí se na něm vedle ostatních soch objevuje i socha sv. Václava - patrona zemí českých.

V červnu r. 1868 zachvátil kostel požár. Podle záznamu z pamětních knih začala hořet věž, od které chytla střecha nad loděmi a presbytářem. Strop naštěstí neprohořel, takže oltář zůstal v kostele donedávna zachován. Nyní je uložen v depositáři. Požár však velmi poškodil konstrukci stavby, a přestože byl celý objekt urychleně opraven a již 19. listopadu téhož roku znovu vysvěcen, zůstaly ve zdech trhliny. Maršovští se proto rozhodli postavit nový kostel dole u silnice. Po celých Čechách uspořádali sbírku, do které přispěli i císař Ferdinand a císařovna Anna. Novogotický kostel Panny Marie byl postaven v r. 1899 podle projektu architekta Josefa Schulze. Hřbitovní kostel pozbyl svou funkci, osaměl a začal pomalu pustnout.

Dnes je kostel ve velmi špatném stavu a peníze na opravu nemá stát, obec ani katolická církev, která se především stará o údržbu dolního kostela, v němž se konají bohoslužby. Najít odpovídající využití pro komerčně atraktivní zámek nebude asi takový problém, jako vrátit život do opuštěného duchovního stánku nad obcí.

ZPRÁVA

O VYKRADENÍ MARŠOVSKÉHO KOSTELA

V době, kdy se každou chvíli ztrácejí z kostelů, hradů a zámků vzácné umělecké předměty, vás příběh o vykradení maršovského kostela asi neomráčí. Je však zajímavý, neboť nemalou úlohu v něm hrál sám starosta obce.

Hřbitovní kostel stojí na kopci stranou od lidí a možnost jeho vykradení si Maršovští snadno dovedli představit. Proto pořídili na dveře kostela mříže a objednali bezpečnostní zařízení. To však přišlo už pozdě. Kostel byl vykraden minulého léta a zloději odnesli čtyři ze třinácti dřevěných soch oltáře - sv. Josefa, sv. Petra a dva klanící se andělé.

Několik měsíců po krádeži, kdy barokní sochy už dávno hledala kriminální policie, přijel do Prahy maršovský starosta. Spolu s tajemníkem obecního úřadu zastupovali obec při důležitém jednání. Když skončilo, rozhodli se oba, že se ještě trochu projdou po Praze, aby se podívali, co je tam nového. Dívali se opravdu pozorně. Když na Národní třídě míjeli obchod se starožitnostmi, ukázal starosta do výlohy. Vždyť je to náš Josef!

A skutečně. Z výkladní skříně na ně hleděla barokní socha sv. Josefa s pacholátkem na levé ruce. Starosta s tajemníkem ještě chvíli obcházeli krámkem, aby se navzájem ujistili, že je to on. Sv. Josef z Maršova. Poté vešli dovnitř. Majitel prodejny však rozhodně popřel, že by prodával kradené věci. Starosta ho proto vyzval, aby prodej sochy alespoň pozastavil.

Hned druhý den navštívili radní krámkem znovu. Tentokrát i s policií a fotografií celého původního oltáře. Totožnost sochy se potvrdila. A tak putoval sv. Josef z Národní třídy zpátky do Maršova. Do hřbitovního kostela, kde stál téměř 300 let, se už nevrátil. Byl uložen spolu s ostatními sochami z oltáře do bezpečí depositáře. Brzy se k nim připojil i sv. Petr, kterého policie našla u překupníka v Hradci Králové. Zbýlé dvě sochy byly bohužel převezeny do Německa. Potvrdila to celnice, přes kterou ukradené sochy, zakoupené ve starožitnictví na Národní třídě v Praze, prošly.

Adresu nového majitele se maršovským zatím zjistit nepodařilo. Škoda, že starosta neměl jednání v Praze dříve. Oltář mohl zůstat kompletní.

Oпустíte-li konečnou zastávku autobusu či parkoviště v Horních Albeřicích a začnete stoupat po Staré celní cestě lemované stromořadím, pomalu za sebou necháte do široka rozevřené albeřické údolí. Vaše oči spočinou na malebných chalupách, pohladí zelené louky a zadívají se do dále. Nic vám nepřipadne zvláštního na malém kousku krkonošské krajiny. Nenapadne vás, že albeřické údolí se od ostatních přece jenom odlišuje něčím, co oko turistů nemůže postřehnout, protože se to ukrývá v podzemí.

Všechno se začalo před více než sto lety, kdy dělník v bývalém Bischofově lomu sestoupil úzkou propastí do neznámého jeskynního systému. Objevil podzemní dómy s jezerem, ale dál se nemohl pustit, protože majitel lomu se rozhodl dát otvor do podzemí zasypat. Stalo se a jeskyně upadla na dlouhá desetiletí do zapomnění. Nikdo netušil, jaký klenot se pod albeřickými stráněmi ukrývá. Teprve v letech 1968 - 1969 přijeli odborníci z boskovské speleologické skupiny a pronikli do jeskyně. Konstatovali, že se na krkonošské poměry jedná o rozsáhlý jeskynní systém.

Když se hovoří o jeskyních, každý si vybaví nejspíše Moravský kras s Punkevními jeskyněmi a propastí Macochou. Ve srovnání s nimi je Albeřická jeskyně skutečně trpaslík, vždyť její chodby měří okolo tří set metrů, ale její význam je v něčem jiném, v tom, že tady v Albeřicích vůbec vznikla. V Moravském krasu jsou velká území tvořená vápencem, horninou, v níž je vznik podzemních prostor běžný. V Krkonoších je ale vápenný vzácný, vyskytuje se jenom v úzkých pruzích a to pochopitelně určuje i velikost jeskyně. V ostatních horninách, které vápence obklopují, totiž jeskyně vznikat nemohou.

V roce 1973 se průzkumu ujal "Albeřická jeskyňářská skupina" a postupně objevovala nové a nové části podzemí. Jeskyně nevydávala svá tajemství lacino a při jednom takovém objevném průniku do neznámé chodby museli jeskyňáři sundat z hlav přilby a svléknout kombinézy. Úžina byla tak těsná, že cesta dál byla možná jen ve spodním prádle. Za obtížným místem se jeskyňářům naskytl pohled na pestrobarevnou krápníkovou výzdobu dosud neznámou.

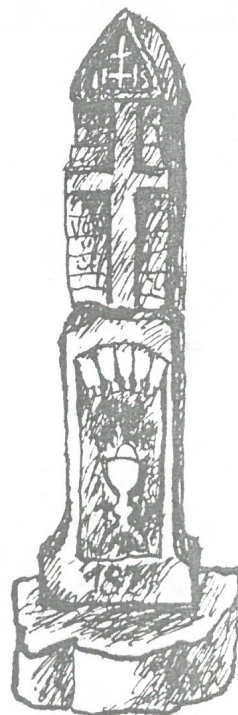
Úspěch provokoval k další činnosti a na řadu přišla podzemní jezera. Každý se domníval, že to jsou jenom malé louže nadržené vody, o to větší bylo překvapení, když po prvním ponoru potápěči dosáhli hloubky přes 15 metrů. To vůbec nikdo nečekal a začala zdoluhavá průkopnická práce ve studené vodě v labyrintu neznámých chodeb. Nejenom, že se podařilo podvodní cestou spojit obě jezera, ale navíc speleopotápěči plavali zatopenou chodbou severním směrem někam do Polska. Nedoplavali, měli málo vzduchu. Také vodící šňůra, která je nezbytná k cestě zpět, nebyla dost dlouhá. Zatopené chodby v Albeřické jeskyni zůstávají dosud tajemstvím.

Že by na pověstech o staré pašerácké stezce bylo něco pravdy? Asi ne, je to spíše shoda náhod, protože hladina podzemní vody nikdy neklesla tak nízkou, aby se současné vodní prostory ocitly na suchu. A pašovat pod vodou v 7 stupních C, protahovat se mezi balvany, kde při každém neopatrném pohybu ploutví se zvíří neuvěřitelné množství kalu, to by mohl snad jen blázen s vědomím, že svůj kontraband nechá na věky pohřbený pod vodou.

Podzemní jezera s křišťálově čistou vodou kontrastující se zářivě bílým vápencem řadí jeskyni k nejhezčím svého druhu na světě. Není to výmysl místních jeskyňářů, ale prohlásil to o Albeřické jeskyni jeden slavný kanadský profesor, který procestoval celý svět a při návštěvě Albeřic ztrávil dlouhé hodiny pozorováním bizarního mramorového stropu jeskyně ležící na zádech v bahně na břehu jezírka.

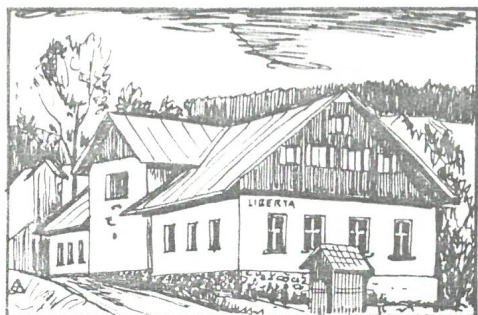
Dostat se do nejhezčích míst znamená přelézat balvany, lézt mnoho metrů po čtyřech, sestoupit po provazovém žebříku a překonat strmý skalní práh. Pokud máte pro strach udělané, jste průměrně sportovní nadaní a chcete zažít neobyčejné dobrodružství, najměte si jeskynního vůdce a navštivte neobyčejnou krkonošskou jeskyni tak, jak ji příroda stvořila. Bez elektrického osvětlení, bez betonových chodníků a schodišť, bez jakýchkoliv rušivých vlivů civilizace.

Máte-li zájem o návštěvu Albeřické jeskyně, poradí vám v Informačním centru Veselý výlet v Peci pod Sněžkou.

Tam, kde nad albeřickými lomy Stará celní cesta dochází ke státní hranici, stojí boží muka. Dole je vytesán československý kalich. To je zvláštní znamení v kraji osídleném kdysi pouze německými katolíky. Letos je to 400 let od narození Jana Amose Komenského. Dle pověsti odešel z Čech nedaleko odtud u Žacléře. A nebo to bylo tady a boží muka to dokládají? Skutečně tu vedla kdysi významná stezka a pan Střihavka, který se narodil v albeřické celnici, vzpomíná na každoroční procesí českých bratří k tomuto kříži. Jenže to už je dávno a on se jich tenkrát zapomněl zeptat, proč ke kříži putují.

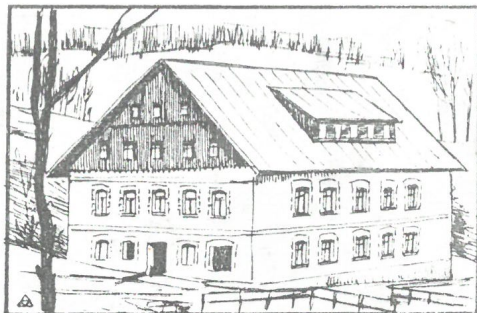
-pk-

LIBERTA * VINOŘ

Tolik původních chalup a horských statků nenajdete nikde v Krkonoších v takové míře, jako v Lysečínách a Albeřicích. Obě horské vsi byly téměř ušetřeny velkému tlaku rekreačního stavebnictví posledních let. Zachovaly si svou někdejší tvář. To platí i o pensiónech Liberta a Vnoř, stojících uprostřed albeřického údolí. Patří k sobě, dokonce si je lidé někdy vzájemně pletou. Mezi oběma správci panuje naprostá shoda, proto když vás nemůže obsloužit první, jistě zařídí vše potřebné u souseda. S nepořízenou neodjedete.

Do Albeřic se dostanete z Horního Maršova, když u mostu zatočíte kolem zámku na úzkou horskou silničku. Přáním všech místních je její rekonstrukce, ale je tou poslední cestou v okrese, obávám se, že na opravu zase nezbudou peníze. Útěchou může být prohlídka hezkých stavení během pomalé jízdy. Po čtyřech kilometrech jste tu. Nejprve poznáte přímo u cesty Libertu. Někdejší albeřická hospoda byla upravena na útulný pension. O hosty se starají mladí manželé, kteří vidí rádi každého hosta a mají pochopení i pro ty mladší z nich. Za potokem je pension Vnoř. Velký zděný dům působí v porovnání s okolními chalupami spíše jako hrad. Jeho historie má své kouzlo, ale stačí jen uvést, že to byl jediný mlýn na lněný olej v celém údolí. Dnes je v mlýnici zajímavá jídelna, každého hosta jistě překvapí rozlehlost historického domu. Oba pensiony jsou prostší, než některá honosná rekreační zařízení v hlavním úpském údolí. Ale stejně tak není honosná horská ves Albeřice. Je krásné, že je v této podobě můžeme poznat i dnes.

Pension Liberta Dolní Albeřice, pošta Horní Maršov (542 26): správce Petr Pistorius, tel. (0439) 948 122, ubytování se stravováním, i polopenze, nocleh se snídaní, hřiště na nohejbal, parkování přímo u pensionu, celoroční provoz, výhodné ceny, domluvíte se i německy.

Pension Vnoř Dolní Albeřice, pošta Horní Maršov (542 26): správce František Kouba, tel. (0439) 948 178, ubytování se stravováním, i polopenze, nocleh se snídaní, výborná kuchyně, parkování přímo u pensionu, v zimě v provozu lyžařský vlek, celoroční provoz, výhodné ceny, domluvíte se i německy.

Přijedete-li do Janských Lázní autem po silnici ze Svobody nebo od Hoffmanek, dostanete se přímo k parkovišti. Vjezd do centra je možný pouze na povolení města pro stálé obyvatele a pacienty lázní. Zaparkujte tedy, a pokud odoláte pokušení vyjet hned lanovkou na Černou horu, vydejte se klidnou uličkou dolů do města. To je svým způsobem výjimečné mezi ostatními městečky a obcemi v Krkonoších. Jeho lázeňský charakter je patrný na každém kroku. Majestátné lázeňské domy s věžičkami, balkóny a terasami většinou pocházejí z přelomu století, z doby, kdy obec zaznamenala největší rozmach. Mnohé z nich si dosud uchovaly svůj původní ráz. Některé byly zcela nebo částečně zmodernizovány, například pension SOLA FIDE, kde se konají evangelické bohoslužby, Janský dvůr na náměstí, některým změnám se nevyhnula ani jinak krásná secesní kolonáda. Od kostela sv. Jana, který je na kopečku za kolonádou, uvidíte celý střed města jako na dlaní – lázeňské domy, hotely, pensiony s útulnými kavárnami a solidními restauracemi, které dotvářejí atmosféru lázní. V Janských Lázních se léčí především nervosvalová onemocnění, pooperační a poraněné stavy pohybového ústrojí, nemoci horních cest dýchacích, městské alergie, astma. Léčení je zaměřeno zvláště na individuální tělocvik doplněný koupelemi. Kromě termálního pramene Teplice, který je svými účinky podobný pramenům Warm Springs v USA, působí na pacienty blahodárně i horské podnebí a čistý vzduch.

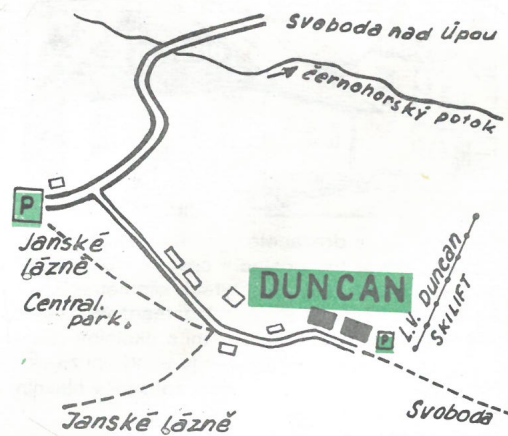
Je libo relaxaci s trochou sportu?

Služeb lázní můžete využít i vy, ač nejste přímo pacienti. Odborný lékař vám na základě vyšetření doporučí léčebnou kúru nebo si můžete sami objednat některou z nabízených pěti léčebných procedur (koupele, masáže apod.). Ve všední dny je pro veřejnost přístupný bazén v Lázeňském domě. K dispozici vám je i městská sauna. Najdete ji na náměstí vedle městského úřadu. Je otevřena vždy od 14.00 do 20.00 hodin v pondělí a ve čtvrtek pro ženy a v úterý a v pátek pro muže.

Villa Duncan vždy patřila k nejlepším pensionům v Janských Lázních. Poslední stavební úpravy a přístavba nové části ještě zvýšily přitažlivost tohoto rekreačního zařízení. Je jedním z nejlepších ve východních Krkonoších. Nestojí přímo v centru Janských Lázní, je téměř skryto mezi letitými stromy nad městem. Procházka lázeňským lesem ke kolonádě nezabere více než patnáct minut. Z oken pensionu je pěkný výhled na Černou horu a hřeben Rýchor. Náročný host ocení kvalitní ubytování ve dvoulůžkových pokojích s kompletním příslušenstvím. Klidné místo s všestranným vybavením je vhodné zvláště pro rodiny s dětmi.

DUNCAN

Pension Duncan v Janských Lázních (pošta 542 25): správce Miroslav Hedvičák, tel. (0439) 942 165, ubytování ve dvoulůžkových pokojích s kompletním příslušenstvím a se stravováním, pro ubytované hosty je k dispozici tenisový kurt s půjčovnou sportovních potřeb a horských kol, TV na pokojích, satelitní TV v kavárně, posezení s občerstvením venku pod zahradními deštníky i pro průchozí hosty, celoroční provoz, parkoviště přímo u pensionu, domluvíte se i německy.

Mnozí z vás jistě ocení další relaxační zařízení – minigolf u pensionu Siréna. Pro ty, kdo mají rádi výlety na kolech doporučuji půjčovny horských kol v SOLA FIDE a na dolní stanici lanovky.

Navštivte kino!

Bude-li špatné počasí, zavítejte do městského kina, jediného svého druhu v okolí. Moderní kino má 250 pohodlných sedadel, 25 míst pro invalidní vozíky, malé pódium vhodné pro divadelní představení nebo komorní koncerty. O program se stará kulturní agentura AGART a její nabídka je opravdu bohatá. Kino je otevřeno pětikrát týdně (kromě úterý a čtvrtka) od 19.30, bližší informace najdete v našem kulturním přehledu nebo na telefonním čísle 942 114.

Posezení nejen s hudbou

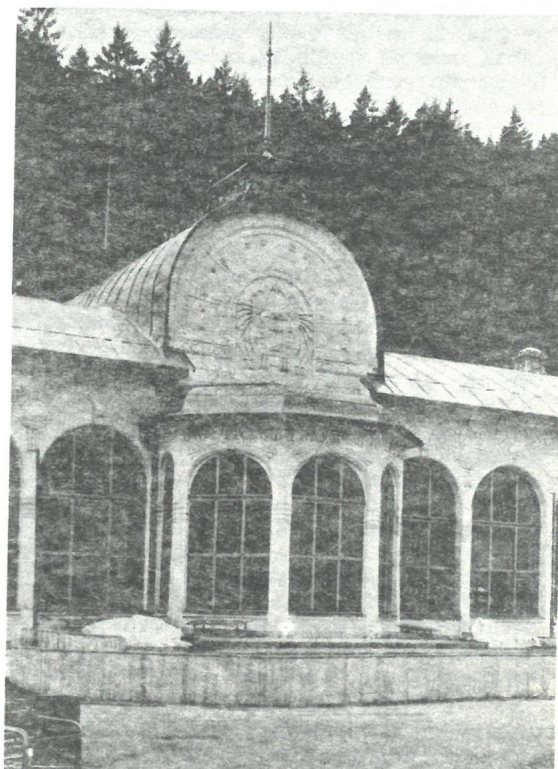
Agentura AGART spolu s panem Vítkem ze státních lázní připravuje také slavnostní zahájení a program Kulturního léta v Janských Lázních, jehož součástí jsou i promenádní koncerty, které se staly tradiční atrakcí letního města. Koncerty se konají před kolonádou každou sobotu a neděli od 14.00 hodin. V kulturním sále Janského dvora organizuje pan Vítek koncerty vážné hudby, besedy, přednášky a divadelní představení (bližší informace najdete v kulturním přehledu). Každý čtvrtek od 18.15 hraje v kolonádě hudební skupiny z Vrchlabí a Trutnova, každou sobotu ve stejnou dobu uvádí Pavel Dvořák diskotéky. Přijďte si zatančit nebo jen posedět! V secesním interiéru kavárny si také můžete prohlédnout prodejní výstavu maleb, grafik a užitého umění. Při poslechu komorního koncertu či estrádní kapely by se vám mohlo zdát, že ani nejste v Krkonoších. Socha Krakonoše na náměstí a hřebeny hor nad městem vás přesvědčí o opaku.

Veselý výlet nemusí být jen slézání velehor

Poloha a poklid lázeňského městečka přímo láká k procházkám do okolí, k špacířům po upravených lesních cestách, k výslapům po úzkých pěšinách. Cesty i pro nepřilíh zdatné

turisty nás zavedou k panoramatickým vyhlídkám na východní Krkonoše, k přírodním i architektonickým zajímavostem či prostě k pěknému posezení v některé okolní chalupě. U janskolázeňských obyvatel a pacientů je velmi oblíbená procházka kolem secesního domu Marianum, nyní zotavovny Charity, a kolem dětské léčebny Vesna. Upravená lesní cesta vás zavede do údolí, kde se prý v r. 1866 procházel korunní princ Rudolf, následník rakouského trůnu. Nemusíme se snad příliš vžívat do myslí našich předků, abychom pochopili, jak tato krátká návštěva prospěla popularitě lázní. Rudolfovým údolím půjdete kolem osvěžujícího Starostova pramene, na zalesněnou Janskou horu a Hladíkovu Výšinu, z níž je pěkný panoramatický pohled na jižní a jihovýchodní Podkrkonoší. Za občerstvením v moderním interiéru zajděte na Zlatou vyhlídku nebo ještě dále k Hoffmannově boudě, která zas nabízí příjemné posezení ve starobylé krkonošské hospodě s nádherně zdobenými kachlovými kamny. Z Hoffmannovy boudy sejdete zalesněným údolím s původně hojně rozšířeným jedlovým porostem až k parkovišti pod lanovkou na Černou horu. Na další pohodlnou vycházku se vydejte z náměstí po zelené značce. Mírným stoupáním dojdete k pensionu Duncan a dále vede cesta krásnou alejí až na vyhlídku Muchomůrka. Odtud je výhled na Janskou horu, Světlou horu, do údolí řeky Úpy a za ním se zvedající Rýchory. Na cestě zpátky vám jistě přijde vhod rychlé občerstvení v předzahrádce již zmíněného pensionu. Od náměstí po modré značce kolem pensionu Siréna se dostanete na Modrokamennou boudu. Pokud vydržíte poměrně prudké stoupání na vyhlídku Modré kameny, odměnou vám bude široký pohled do kraje, na Janské Lázně, Svobodu nad Úpou a Trutnov. Z Modrokamenné boudy, chcete-li, pokračujte dál po tzv. Rudolfově cestě, pojmenované podle hraběte Rudolfa Czernín-Morzina, majitele panství Vrchlabí a Maršov. Tento pán značně pozvedl úroveň lesního hospodářství. Nespoléhal na nejisté plavení dřeva po potocích a řece Úpě a nechal postavit řadu lesních cest. Tato je jedna z nich. Dojdete po ní k Reisovým domkům a odtud dolů do Horního Maršova nebo údolím Honzova potoka kolem zajímavé lidové architektury do Temného Dolu. Na turisticky nenáročný výlet se můžete vypravit i do vyšších poloh.

Lanovkou vyjedete na Černou horu a dáte se po červené značce přes její vrchol. Po chvíli vstoupíte do Státní přírodní rezervace Černohorská rašelina. Součástí krátkého okruhu s naučnou stezkou je vyhlídková věž, která umožňuje rozhled na nejcennější část rašeliniště. Na zpáteční cestě k lanovce se nezapomeňte zastavit na Sokolské boudě. Zmrzlinový pohár s borůvkami je neodolatelný! Počátkem tohoto století, v době největšího rozmachu města, tvořil okolí Janských Lázní doslova promenádní les se spoustou cest a laviček. Jedna z nejhezčích vycházek prý vedla obcí Černá Hora kolem hospody U klausy (nyní Horského dvora) a pod skalním výchozem Harfy do Těsného dolu. Cesta podél divokého Černohorského potoka dnes končí u prvního spadlého mostu. Město připravuje obnovu některých zaniklých promenád a pramenů, a tak se máme na co těšit. Přijďte se brzy znovu podívat!

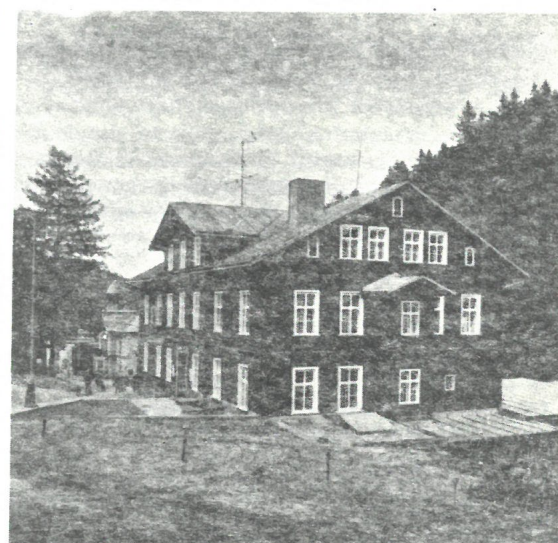
PENSION BRIGÁDA

Všechny tři domy, které patří k pensionu Brigáda, leží při silnici v samém centru Janských Lázní. Vedoucí pensionu pan Karel Kment vám po dohodě zajistí parkovací místa i garáže přímo u objektu, takže se můžete pohodlně ubytovat. Pohodlí je jednou z největších předností pensionu, proto jej vyhledávají hlavně rodiny s malými dětmi či starší manželské páry.

Bydlí se ve dvou až čtyřlůžkových pokojích. Na snídaně, obědy a večere hosté docházejí do velké příjemné jídelny, kde si mohou vybrat mezi třemi nabízenými jídly. Pokud jste vegetariáni, přijďte si také na své. Kuchaři vám zajistí bezmasou stravu po celý týden.

Kromě zmíněného pohodlí poskytuje pension i prostor pro různé aktivity. Ve společenské místnosti si můžete vypůjčit knížky a hry pro děti. Milovníci míčových her jistě ocení volejbalové hřiště vedle pensionu. Brzy by měla být otevřena zahrada, výhradně pro hosty, ve které si děti budou moci spokojeně hrát a vy v klidu odpočívat. V ceně poukazu, budete-li mít zájem, je i průvodce po Janských Lázních a okolí a výlet autobusem do jiných turisticky atraktivních míst - do Špindlerova Mlýna, Kuksu, Dvora Králové. Pro zájemce je možné zprostředkovat i vyjíždky na koních.

V jednom z domů pensionu Brigáda najdete kavárnu Domov, známou hlavně svými "večery u krbu". Tříkrát týdně tu v blízkosti plápolajícího ohně můžete poslouchat varhany či harmoniku. K tomu jsou podávány zákusky, zmrzlinové poháry s ovocem, alkoholické i nealkoholické nápoje, zvláště ty míchané. Vedoucí kavárny pan Richard Mařák doporučuje zamluvit si místo u stolu den předem. Večery u krbu jsou velmi oblíbené a v kavárně bývá plno.

Pension Brigáda s kavárnou Domov v centru Janských Lázní (pošta 542 25): vedoucí Karel Kment, tel. (0439) 942 023, ubytování se stravováním, možná i polopenze, vegetariánské jídlo na objednávku, restaurace je otevřena i pro neubytované hosty. Kavárna Domov je otevřena od 14.00 do 22.00 hodin, ve čtvrtek a v sobotu zavřeno, v úterý, ve středu a v pátek Večery u krbu od 19.00 do 23.00 hodin, domluvíte se i německy.

Nemůžete ji přehlédnout. Už když k nám do východních Krkonoš přijíždíte, tyčí se Černá hora mohutně před vámi. Až se zdá, že je vyšší než samotná Sněžka. Kdybyste přesto váhali, zda se díváte skutečně na Černou horu, štihlá věž televizního vysílače potvrdí, že je to ona. Když televizní věž stavěli, vybudovali až na samý vrchol hory do nadmořské výšky 1299 metrů horskou silničku s hladkým asfaltovým povrchem. Auta sem naštěstí jezdí jen výjimečně, cesta je pro ně uzavřena. Pěšky je to dlouhá procházka, když silnička pozvolna a zešíroka stoupá vzhůru. Zato pro běžce a cyklisty znamená výzvu. Při cyklistické časovce z Janských Lázní na vrchol Černé hory bylo krásné sledovat, jak borci v neprudším stoupání před Sokolskou boudou škemrali: "Postrč mě!". A říkali to rychle a krátce, aby při tom nemuseli přestat dýchat. Turisté ale nejčastěji jezdí na Černou horu lanovkou.

Majestátní hora se vypíná nad podhůřím, jsou z ní skvělé výhledy do kraje, ale i na hlavní krkonošský hřeben se Sněžkou. Člověk se tu cítí jako na rozhledně nebo na vojenské baště. To mě vždy napadne, když přijdu po lesní cestě od Sokolské boudy k hlubokým, dlouhým valům pod samým vrcholem hory. Kdo tu vytvořil ty zákopy, kdo se musel opevnit tak vysoko v horách? Standa Šedivý, strojník černo-horské lanovky a místní znalec, rád cituje starou literaturu, kde se mluví o zde vykopané nádobě s perlami, o divně tvarovaných kyjích až sekerách a o podkovách, svědčících na koně malého vzrůstu. Když buldozér vyhrnuje zmiňovanou lesní cestu projel jedním z valů, studovali jsme prořízý profil, ale moc jsme toho nezjistili. Původ valů zůstává záhadou, i když mě napadlo, nezakopala se tu vojska právě kvůli těm rozhledům?

Největším bohatstvím Černé hory jsou od nepaměti lesy. Dosud tomu je tak, ačkoliv jich za poslední léta hodně ubylo. Krásné jsou smíšené lesy z jedlových, bukových a smrkových velikánů okolo Hoffmannovy boudy. Takové lesy bychom chtěli mít v celých Krkonoších. Jízda lanovkou na Černou horu je zároveň zajímavou prohlídkou stavu horského lesa. Dole

vidíte sytě zelené husté jehličí mohutných smrků. V polovině svahu projíždí lanovka porosty založenými před osmdesáti lety ze semen alpských smrků, proto mají stromy nažloutlé malé koruny. Tyhle porosty si v Krkonoších nikdy nezvyknou. Na vrcholu jsou krásné původní horské smrky. Mají však také svá trápení, imisní trápení. Až vystoupíte nahoře z lanovky, porovnejte stromy s těmi, které jste viděli dole. Pak už se vám nemusí povídat o těžkém životě na horách. Na hoře je krásně, ale těžko se tu žije i stromům.

Lahůdkou pro romantiky a milovníky přírody je Černohorské rašeliníště. Leží jen pár metrů vedle frekventované cesty z Černé hory do Pece pod Sněžkou, které právě pro velký počet chodců říkáme "Václavák". Klidná procházka po rovině kolem rašeliníště na plošině mezi Černou a Světlou horou vás možná příjemně překvapí. Část cest vede přímo přes rašeliníště a proto jsou upraveny dřevěnými chodníky. Vůbec nejhezčí je to na rašeliníšti od poloviny července, kdy kvetou suchopýry. Jejich bílé chmýří v kontrastu zelených rašeliníků vypadá skvěle. Na vyhlídkové věži u největšího rašeliníště se rád schovávám při dešti, když cáry mlhy vytvářejí krajinu divokou a romantickou. Vede tu naučná stezka. Pro poučení nepotřebujete žádného průvodce, protože potřebné se dovíte z rozmístěných tabulí s textem, ovšem jenom v češtině. Ale pozor, od 15. září budou stezky na rašeliníšti uzavřeny, aby mohla nerušeně probíhat černo-horská jelení říje.

Když se rozhodnete pro pěší sestup z Černé hory, doporučuji vám dvě cesty. Ta kratší vede kolem Malých Pardubic-kých bud přímo do Janských Lázní a říkáme ji Zvonková cesta (Glockenweg). Při jejím ústí stála kdysi obecní zvonice. Druhý, delší sestup vede od Velkých Pardubických bud po cestě T (Tweg) na Modré kameny, z nichž je skutečně pěkný výhled do kraje. Odsud je možné sestoupit buď přímo přes Modro-kamennou boudu nebo projít malou zacházkou přes Krausovy boudy do Janských Lázní. Tyto boudy jsou bývalými hájenkami. Jsou to dvě krásné stavby lidové architektury.

Kabinková lanovka ČSD z Janských Lázní na Černou horu, provoz každou celou hodinu od 7.00 do 20.00 hodin (v době od 1. 6. do 21. 9. 1992), je možné uskutečnit mimořádnou jízdu ve 22.15, je-li zakoupeno 10 a více jízdenek, přednosta Vladimír Holubec, tel. (0439) 942 152, 942 130, na lanovce je i noční pohotovost, pro zimní sezónu se připravují nové kabinky od rakouské firmy Svoboda. Visutá lanová dráha na Černou horu je jedinou kabinovou lanovkou v Krkonoších. Navazuje na tradice nejstarší kabinové lanové dráhy ve střední Evropě, která byla na Černou horu postavena v roce 1928. Roku 1980 byla nahrazena systémem s odpojovatelnými kabinami pro čtyři osoby. Její délka je 2302 metrů a překonává výšku 566 m. Jízda trvá 11 minut.

Hoffmannova bouda

Původní interiér Hoffmannovy boudy je zajímavý sám o sobě, ale výjimečným ho dělají teprve kamna. Veliká kachlová kamna. Harmonie tvarů a barev okouzlí každého. Mezi zelenými kachly upoutají žluté sloupky, květiny a jiné ornamenty. Ani se člověku nechce věřit, že už tu ta nádhera nemusela být. Kamna se roztrhla a proto se ocitla rozebraná na půdě. Tam zůstala skoro už zapomenuta, když je v roce 1963 objevil povoláný člověk, pan Drinka z Hostinného. Pan Drinka je totiž kamnář s velkým "K". Poskládal na půdě kachle vedle sebe a zjistil, že byly všechny. Vlastně jeden sloupek chyběl. Kamnář prohledal celou půdu a vida, sloupek byl zapadlý za trámem. Postavení kamen bylo i pro mistra tvrdým oříškem. Ale nakonec jsme i my hosté měli jednu opravdu štěstí. Zajděte se na pravá krkonošská kamna podívat. Stojí to za to!

Výletní místo Hoffmannova bouda v roce 1911

Hoffmannova bouda v Janských Lázních: vedoucí Milan Wiesner, tel. (0439) 942 113, stylová restaurace, výborná kuchyně, otevřeno denně mimo pondělí v době 12 - 14 a 17 - 20 hodin, v neděli 12 - 16, domluvíte se i německy, parkoviště je přímo u boudy.

V době, kdy se udál tenhle příběh, bylo v Krkonoších tetřevů ještě dost, ale už ne tolik, jako za starých časů, kdy tihle černí rytíři, jak se jim také říká, zdobili každý pořádný kus krkonošského lesa. Už se mluvilo o zastavení jejich lovu, ale ještě měl do revíru lesního závodu Horní Maršov přijet důležitý zahraniční host. Tetřevi jsou velmi ostražití a jejich lov není snadný. Také proto, že v době toku, kdy jsou jediné zranitelní, je v Krkonoších ještě hodně sněhu. Místní lovci vybrali pro lov Černohorské rašeliniště.

Tak se jednoho březnového večera sešli na Černé hoře v silné lovecké sestavě a rozdělili si stanoviště, aby vyzorovali, kde tetřev hřaduje. Fořt Vláška Berka, v tu dobu největší znalec Černé hory, se brodil hlubokým sněhem k Hubertově vyhlídce. Ani nedával pozor, do tmy bylo ještě dlouho. A najednou si před ním sedl tetřev. Veliký kohout začal hned tokat. To je divné, pomyslel si fořt, teď v půli března a ještě večer. Tetřev tokal dál a stále se k fořtovi přibližoval. Už byl dvacet, deset, pět metrů od něho. Tak tohle dosud za dlouhá léta na Černé hoře neviděl. Ještě uděláš krok a já tě chytím, řekl si. A tetřev vykročil. Tak fořt Berka skočil a tetřeva zalehl. Jenže co teď. Leže na tetřevovi si stáhl kalhoty, zavázal jejich nohavice a tetřeva do nich strčil. Když se vrátil ve spodkách na Černou horu, byla už tma. "Tak co, máš tetřeva?" zeptal se hlavní lovčí. "Mám a s sebou!", ukázal fořt balík z kalhot. To bylo něco. Jenže co s tetřevem. Pečlivě ho uložili do jedné kůlny u Černé boudy a druhý den šel do ciziny telegram, že letošní tok tetřevů začal dříve, ať host okamžitě přijede.

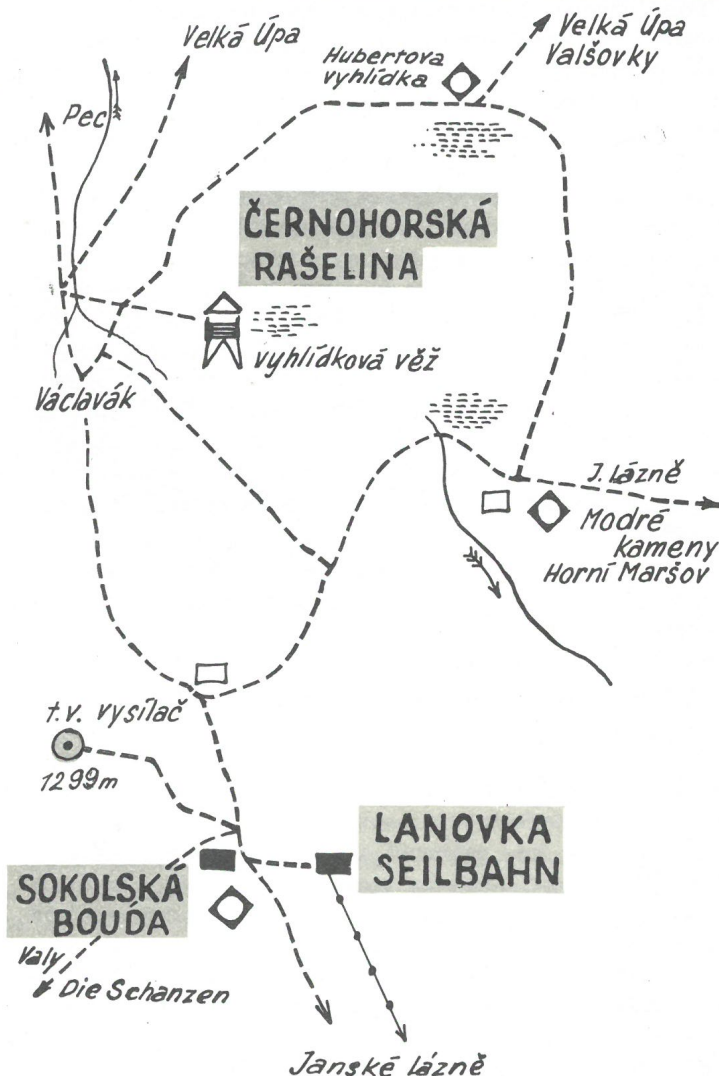
Konečně nadešel den lovu. Hlavní lovčí se plížil ráno s hostem po Černé hoře k boudě, kde je ukrytý fořt Berka připraven vypustit ptáka. Blíží se smluvená minuta vypuštění a hlavní lovčí je nervózní. Je zataženo a proto je déle tma, než očekával. Vyzývá hosta, aby se připravil, že tady určitě tetřev bude. Nic netušící host vezme flintu do rukou. To je málo, musí ji odjítit a zamířit támhle tím směrem. Divící se host tak učiní a najednou frrnk, skutečně tetřev. Dvě rány hosta, dvě rány lovčího a tetřev je pryč. Host strávil na Černé hoře ještě několik dalších dní, ale tetřeva už neviděl.

Až za nějaký čas se fořt Berka dozvěděl o záhadném velkém ptáku, kterého má v kůlně Kolínské boudy tamní domovník. Na Kolínskou však dorazil pozdě. Domovník mezi tím tetřeva utloukl hráběmi. Pro vysvětlení, ztráta plachosti u tetřevů je způsobena mozkovou nemocí, kterou někdy trpí. To samozřejmě lesáci věděli a také věděli, že tetřev brzy zahyne. Tak chtěli, aby umřel po myslivecku. Ale domovník z Kolínské boudy je předběhl a stal se posledním lovcem tetřeva na Černé hoře.

A jestli pochybujete o tom, že to tak skutečně bylo, zeptejte se hajného Vládi Berky. On to jistě potvrdí. Vždyť má tentýž revír, ve kterém kdysi jeho táta ulovil tetřeva do kalhot.

Sokolská bouda na Černé hoře v Janských Lázních (pošta 542 25): vedoucí ing. Zdeněk Hach, tel. (0439) 942 455, ubytování v pokojích turistického charakteru, stravování i pro neubytované hosty každý den od 7.30 do 19.30, krkonošské speciality i v nižších cenách, domluvíte se i německy, snadný příjezd kabinkovou lanovkou.

Sokolská bouda

Málokdo ví, že luční enkláva se Sokolskou boudou se jmenuje Volské boudy. Je to památné pojmenování z dob zemědělského hospodaření na Černé hoře. Máte-li zájem dozvědět se víc z historie Černé hory a Sokolské boudy, můžete si zkrátit čekání na lanovku v hale dolní stanice prohlídkou historických fotografií z Černé hory. Panel s fotografiemi najdete snadno. Sokolská bouda se vrací zpět do rukou svých zakladatelů, tj. tedy České obci sokolské. Hotel z roubeného dřeva už hodně pamatuje, ale služby jsou tu dobré. Sokolská bouda poskytuje kromě ubytování převážně turistického charakteru ve dvoulůžkových pokojích s přistýlkami také v nižších cenových relacích, stravování i pro neubytované hosty. Otevřeno je po celý týden a skutečně od rána do večera. Vedle hlavní restaurace je otevřena i kavárna a Udírna s rychlým občerstvením. I ceny jsou mírné. V létě se tady budou pravděpodobně půjčovat horská kola. Pokud odložíte svou návštěvu Černé hory na zimu, najdete na Sokolské boudě kompletní služby skiservisu. V něm si vedle zapůjčení všech lyžařských potřeb můžete výbavu i koupit včetně montáže a seřízení vázání. Přímo pod boudou jsou dva lyžařské vleky.

"Pane inženýre, kupte si linhofku! Jinak nebudete spolupracovat!", povídá mně jednou jeden vedoucí redaktor vydavatelství pohlednic. "Já bych ji koupil, ale kde ji mám sehnat?" "To se musíte trochu snažit. Teď zrovna je inzerát v Československé fotografii. Odpověděli jste na něj?" "Ne ... ano. Já tam napíšu..."

Tento rozhovor dosti výrazně ovlivnil moje další fotografování. U záběrů architektury se nemají sbíhat svislice. Zřejmě se tak její zobrazení více přibližuje lidskému vnímání. Není žádoucí, aby se budovy na fotografii "kácely", zužovaly se nahoru. Čemuž se ovšem při záběrech z podhledu nedá zabránit. Pokud ovšem nedisponujete fotoaparátem s objektivem posuvným kolmo k optické ose. Což nebyl můj případ. Moskva ani praktisix to neumožňují. Většina typů přístrojů firmy Linhof to však umí. Redakce pohlednic jsou na srovnání svislic velice citlivé, považuje se to zřejmě za znak profesionality. Proto ta důtklivá připomínka, ba přímo rozkaz: "Kupte si linhofku!"

Tak jsem si ji tedy koupil. Na ten inzerát. Starší, nejmíň ze třetí ruky, se třemi objektivy, dvěma kazetami. "Fotit se s ní dá, na ty pohlednice bude dobrá...", říkal jsem si. Že bych ji také někdy používal na horách, mě ani nenapadlo.

Ačkoliv se dá s linhofkami fotografovat i z ruky, novější typy jsou za tím účelem vybaveny i dálkoměry. Jejich technické vymoženosti se nejvíc uplatní při statické fotografii. S použitím stativu. To člověk může v klidu hledat nejlepší záběr, dokonale jej vypiplat, perfektně na matnici zaostřit. A počkat si na ten pravý okanzík, kdy stisknout spoušť. Je možno používat i dlouhých expozic, které by z ruky nepřicházely v úvahu, a clonit na maximum, zvyšovat co nejvíc hloubku ostrosti. I při denním světle například používat až jedné sekundy při cloně 45. Trvalo to dost dlouho, než jsem si to vše uvědomil. Že tento způsob fotografování mým záměrům vyhovuje nejlépe, že linhofka je dobrá nejen na architekturu, ale i krajinu, les, detaily rostlin. Po několika letech jsem přišel linhofce na chuť a pak jsem již s ničím jiným nechtěl Krkonoše fotit. Svou poslední flexaretu jsem prodal, pentaconsix a moskvu uložil do skříně. A používal je jen na zájezdech.

Vláčet se po horách s těžkým fotoaparátem a masivním stativem v dnešní době lehkých kinofilmových přístrojů, vysoce světelných objektivů a velmi citlivých filmů se může jevit pošetilé, přežitě. Zejména v zimě, kdy je nutno balancovat na běžkách obtížen batohem, který v kritických situacích člověka nestabilizuje. Naopak. Dorazí ho nemilosrdně až k trpkému pádu. Stativ se do sněhu boří, musí být podkládán kusy výstroje, manipulovat s přístrojem nelze v rukavicích a prsty omrzají. Ani v parném létě není žádná slast lézt po horách celý den s těžkým rancem na zádech. Z člověka leje, žízeň je nesmírná. A k tomu to hrozné pomyšlení, že by místo fotografické výbavy mělo stejnou váhu 15 lahvových pív!

Přes tyto útrapy fotím s linhofkou vše, co se moc nehýbe a focení bez stativu považuji za hazard. (I když mě na zahraničních zájezdech okolnosti nutí se k němu též uchýlovat.) Nepovažuji totiž perfektní, technicky dokonalé fotografie za přežitek, nýbrž se domnívám, že jsou podmínkou výtvarného vyjádření. Podobně jako ovládání spisovného jazyka při psaní. Dokonce si myslím, že technická dokonalost nepřispívá pouze k informativním hodnotám fotografie, ale může je spoluvytvářet, být zdrojem emocí. Nepolezu však do zahrádky teoreti-

kům. Neraď bych také vzbudil dojem, že techniku nadřazují ostatním výtvarným stránkám. Ne. Ale považuji ji za základ. A ten nesmí být chatrný, musí nést celou stavbu.

Má-li být nějaký přístroj, popřípadě nástroj, něco platný, musí se s ním umět zacházet. Stradivárky například virtuósa sice neudělají, ale vynikající houslista s nimi dokáže zázraky. Také linhofka vyžaduje dokonalé ovládání, přesné nastavení, vyladění. Podobá se v tom spíš citlivému hudebnímu nástroji, než obyčejné mašině. Než jsem jí přišel na chuť, trvalo to dost dlouho (celé roky, jako vždy). Než jsem zjistil, že tento uvážlivý, hodně času vyžadující způsob práce, bez zbytečné nervozity a obav o kvalitní výsledek, mně vyhovuje. A zřejmě se zpětně odráží v mých fotografiích, nejen po technické stránce. S linhofkou se mé fotografování Krkonoš změnilo, jinak jsem je i chápal. Už pro mne přestaly být exotikou, znal jsem je stále důvěrněji. Uvědomil jsem si že ve srovnání s různými vyššími horami nejsou až tak atraktivní. Že jejich krása je skromnější, skrytá, nutno ji hledat. Za krkonošskou krajinou se musí chodit dlouho s umíněností odmítaného nápadníka. Ona se totiž ve svých nejkrásnějších podobách ukazuje hrozně nerada, jen občas těm nejvěrnějším, nejvytrvalejším, zasloužilým ctitelům...

Řečeno méně nadneseně je potřeba vědět, kam, odkud a kdy fotoaparát namířit, být ve správný okamžik na správném místě. Vyžaduje to spoustu času, trpělivosti a námahy. Nepohodlí, časného vstávání, mrznutí, zklamání. Za vysněným záběrem je zpravidla nutno chodit dlouho, celé roky, pořád člověk má neodbytný pocit, že ten nejkrásnější snímek ještě neudělal, že na něj kdesi čeká...

V podstatě je fotografování Krkonoš velice jednoduché. Jak jsem ve svých pozdních letech shledal... Zmoudřel... Stačí hory důkladně poznat po všech stránkách, ve všech jejich proměnách. A pak jen klidně čekat, až nastane to správné počasí. Labužnický si vybírat jen ta nejlákavější sousta. "V pohodě", jak říkají horolezci. Nejde přece o žádný hon za senzační reportáží ani bleskový zahraniční zájezd, je to jen takové poklidné toulání s fotoaparátem. A kdybych si měl vybrat společníka, byla by to zase jen moje stará linhofka...

Fotograf Jiří Havel se představil úryvkem z rukopisu své knihy "Kolem světa za 59 let". Pan Havel vydal celou řadu knih s krásnými fotografiemi, které byly doprovázeny vždy textem jiného autora. Snad proto se autor rozhodl napsat sám knihu o svém fotografování a cestách po světě. Kniha je zároveň jeho životopisem. Těšíme se na její vydání. Jiří Havel se narodil 9.4.1931 na úpatí Krkonoš, v Horní Branné. Později přesídlil do Trutnova, kde žije i nyní. Dá se tedy říci, že mu krkonošské kopce koukají celý život do oken. První výstava jeho fotografií se konala roku 1959 v Jilemnici a měla název "Květena Krkonoš". První kniha fotografií mu vyšla v roce 1969. To už se o Havlovi mluví jako o fotografu Krkonoš, což svědčí o tom, jak mnoho v jeho tvorbě Krkonoše znamenají. Dnes je předním československým fotografem hor, už nejen krkonošských.

Fotografoval v mnoha různých horách světa včetně Himalájí, Patagonie. V roce 1989 vystavoval fotografie v "Museo Nazionale della Montagna" v italském Turíně. Sám si této výstavy velmi považuje. Havlovy fotografie najdete i v prodejní galerii Veselý výlet, jediné jejich trvalé expozici. Také tu můžete koupit autorovu novou obrazovou publikaci, která shrnuje jeho celoživotní dílo. Jsou v ní i jeho nejstarší fotografie už z roku 1958, ale hlavně ty nejlepší, většinou z posledních let, fotografované právě linhofkou.

Prostory pronajaté v centru Pece pod Sněžkou jsme se rozhodli využít trochu jinak, než asi leckdo očekával. V uvolněných třech místnostech jsme zřídili Informační centrum a galerii Veselý výlet. Již delší čas jsme s přáteli hledali způsob a místo, jak a kde trvale vystavovat a prodávat svá umělecká díla a dílka. Věříme, že pecká galerie je to pravé místo. Vždyť do Pece pod Sněžkou každoročně zavítají tisíce hostů a galerie je jediným místem, kde si mohou prohlédnout obrazy, grafiky nebo fotografie i dobové, s možností koupit zajímavý dárek či cennější upomínku na Krkonoše. Přestože řada z nás vystavuje své práce na více místech, stálá výstava probíhá pouze v Galerii Veselý výlet. Většina vystavujících pochází nebo žije v Krkonoších a v Podkrkonoší, které pro ně jsou velkou inspirací. V galerii však najdete také práce s nekrkonošskými motivy, něco jako "obrázky z veselých výletů". Jsou to především fotografie z cest a výprav po celé Zemi. Zobrazují hory, jak je zachytili skvělí horolezci a fotografové Mirek Šmíd a Josef Rakoncaj, podzemní krásy jeskyň a jejich výzdoby od Radka Táslera, který se svou partou jeskyňářů objevil například světově unikátní prostory a krápníky na Novém Zélandu, harmonii barev Patagonie na záberch Jiřího Havla.

Představujeme vám několik autorů, jejichž díla v naší galerii najdete:

Ctibor Košťál (1956), profesionální fotograf z Trutnova se představuje sám: "Proč fotografuji? Neznám nic krásnějšího než se toulat přírodou, chodit po horách s aparátem připraveným kdykoliv zmáčknout spoušť, zachytit tu nebo onu věc, náladu, nevšední atmosféru. Je vzrušující inscenovat si v hledáčku aparátu pokaždé jiné, neopakovatelné divadlo. Co fotografuji? Jako fotograf krajiny mám pochopitelně nejbližší k přírodě. Právě ta byla za několik posledních desetiletí nejvíce postižena lhostejností. Toto smutné dědictví se však nesnažím zachytit pouze jako varující dokument, ale hledám i v takto zasažené přírodě to krásnější. A nacházím a fotím a fotím a fotím. Fotografování je můj život, a protože žiji, tak fotografuji."

Jiří Havel se svou linhofskou - foto Bohdan Holomíček

Milan Chabera (1954), akademický malíř, známý a vystavující více v zahraničí nežli v Čechách. Studoval na Akademii výtvarných umění v Praze u prof. Jana Smetany a prof. Oldřicha Optla. Maluje hlavně figurální motivy. Své obrazy samostatně vystavoval v Německu, Švýcarsku, Polsku, Rusku, USA. Jeho díla jsou zastoupena v mnoha institucích, například Národní galerii, Úřadu předsednictva vlády ČSFR, Ministerstvu kultury ČR a v mnoha soukromých sbírkách doma i v zahraničí. V Galerii Veselý výlet se prezentuje svými grafickými listy.

Květa Krhánková, narodila se v Praze, kde vystudovala Školský ústav umělecké výroby. Před patnácti lety se přestěhovala do Úpice, do kraje svého dětství, kraje svých předků. Je učitelkou výtvarného umění v Úpici. Z původního zaměření na tapisérie a paličkovanou krajku postupně přešla na akvarely, kresbu a grafiku. Náměty vyhledává ve staré architektuře, v pohádkách, v náboženských motivech a v přírodě.

Radko Tásler (1956) vystudoval přírodovědeckou fakultu University Karlovy v Praze, obor geologie. Od roku 1983 pracoval v Krkonoších především na průzkumu starých zlatých dolů. Nyní je profesionálním jeskyňářem. Zúčastnil se a sám vedl řadu výprav do zahraničí, za objevování nových jeskyní. K nejúspěšnějším patřily expedice na Tasmánii, do Austrálie a na Nový Zéland. Fotografuje přírodu a především se specializuje na snímky v extrémních podmínkách v podzemí. Dokázal spojit náročnou expediční činnost s uměleckou fotografií. Za své fotografie získal několik mezinárodních cen, publikuje v mnoha časopisech.

Alena Kadrmazová absolvovala dívčí odbornou školu a jejím cílem bylo stát se ilustrátorkou dětské literatury. Netolerantnost minulého režimu k jiným politickým názorům jí ovšem zahájit studia nedovolila. Maluje a kreslí především květiny, hlavně pak ty z Krkonoš.

Pavel Klimeš (1959), vystudoval krajinou ekologii na přírodovědecké fakultě University Karlovy v Praze. Zabývá se lidovou architekturou a historií někdejšího panství Maršov, zahrnující východní část Krkonoš. Vlastní jednu z největších sbírek dobových pohlednic a historických fotografií Krkonoš. Z několikatisícové sbírky vybírá nejlepší záběry a ty různým způsobem zveřejňuje, např. na horských boudách, kde připomínají dávno minulou podobu Krkonoš.

Stanislav Špelda (1956), žije a pracuje v Úpici na Kvíčale. Je to samouk, kreslí a maluje od raného dětství. V poslední době se zabývá hlavně grafikou. Vyzkoušel už téměř všechny grafické techniky, do jejichž tajů pronikl zcela sám, bez cizí pomoci. Nejvíce se věnuje linoritu a leptu s akvatintou. Vede spolek výtvarníků v Úpici. Mezi výtvarníky je také znám svými návrhy užité grafiky a paspartami.

Helena Lišková je mladá keramička, žijící v Praze. Vystudovala keramickou školu v Bechyni, kterou dokončila před pěti lety. Je členkou Sdružení keramiků při Unii výtvarných umělců. Kombinuje modelování s točením na kruhu. Dělá jak užitou, tak i autorskou keramiku.

V Krkonoších jsou tři hlavní střediska cestovního ruchu. Na západě je to Harrachov, uprostřed Špindlerův Mlýn a centrum východních Krkonoš je Pec pod Sněžkou. Už jméno horského městečka říká, že právě Pec leží v nejvyšší části pohorí, se Sněžkou, Luční a Studniční horou. Při pohledu z peckého náměstí na dominantní Studniční horu by se mohlo zdát, že spojení jména s touto horou by bylo příhodnější. Ale přece jen Sněžka je nejvyšší, i když pohled na ni z Pece většinou zakrývá Růžová hora. Teprve z výšky okolních kopců vynikne její mohutnost. Na dobře viditelném lavinovém svahu Studniční hory leží každoročně nejdéle sníh. Letos ho tu napadla spousta, možná 10 metrů. Proto bílé svahy Studniční hory uvidí i většina letních hostů. Jak bude sníh odtažat, bude se tvar firnového pole měnit, až v červnu opět vytvoří protáhlý tvar, kterému říkáme "Mapa republiky". Některé roky je obrys Československa věrný. Někdy v červenci odtaje Slovensko, zbylé Čechy také nevydrží do příští zimy, i když ta minulá byla na sníh bohatá. Možná to letos dopadne jinak a "Mapa republiky" roztaže pěkně celá nájezdnu. Jenže příroda a letní tání jsou zvláště po dlouhé zimě nevyzpytatelné.

Město Pec pod Sněžkou se skládá ze dvou částí, Velké Úpy a samotné Pece. Nejprve hosté přijedou do Velké Úpy, její svahy jsou na obou březích řeky Úpy posety horskými boudami a chalupami. Většinou to jsou objekty lidové architektury, dokazující původ obce jako sídla horských zemědělců. Naopak v Peci je střed města více tvořeno novou výstavbou. Nejvíce upoutá rozporuplný devatenáctipatrový hotel Horizont. K městu patří hodně lučních enkláv a samot.

Parkování vozidel je na celém území města omezeno pouze na střešená veřejná parkoviště a odstavné plochy u jednotlivých rekreačních objektů. Do výše položených částí města je vjezd umožněn pouze zásobování a bydlicím občanům. Městští strážníci v údolích a strážci Krkonošského národního parku na horách důsledně kontrolují vozidla v místech s omezeným vjezdem a stáním. Neukázněným řidičům tu hrozí finanční postih. Peníze mohou hosté na horách utratit mnohem příjemnějším způsobem.

Pec pod Sněžkou je známé lyžařské středisko. letní hosté sem přijíždějí hlavně za krásami přírody, za turistikou a na návštěvu Sněžky. Její zdolání je nejsnadnější lanovkou, která při dobrém počasí jezdí až na vrchol hory. Hlavně kvůli dlouhému čekání v řadě na lanovku stále více hostů volí cestu na Sněžku z Velké Úpy lanovkou na Portašky a procházkou přes Růžohorky na vrchol. Město Pec pod Sněžkou převzalo uzavřenou Českou boudu na Sněžce a uvažuje o její nejnutnější rekonstrukci a umístění informací, prodeje suvenýrů a základního občerstvení, útulny pro turisty, služebny horské služby, ochránců přírody a hraniční policie. Na vrcholu lze navštívit i kapli sv. Vavřince a

Polskou boudu. Další informace o Peci a Velké Úpě naleznete na zadní straně Veselého výletu. Zbývá dodat, že v průběhu celého léta bude stavěna nová silnice a inženýrské sítě v Peci od Hospody Na Peci k parkovišti Zelený Potok, kde bude částečně omezen provoz. Také při stavbě vodovodu z Pece do Velké Úpy mohou nastat některá omezení. Radnice v Peci v souvislosti s těmito akcemi prosí hosty o trpělivost a pochopení.

Osmnáct nejlepších túr a vycházek v okolí Pece a Velké Úpy

Značení cest, náročnost túr a vycházek můžete vyčíst z letní turistické mapy Krkonoš, plánu Pece pod Sněžkou a Velké Úpy nebo vybrané trasy konzultovat se službou v Informačním centru Veselý výlet v Peci pod Sněžkou, informační službou Správy KRNP v Temném Dole, Obřím dole a ve středu Pece pod Sněžkou. V závorkách jsou uvedeny stránky, na nichž se ve Veselém výletu dozvíte více.

Túry s užitím autobusu a pěším návratem do Pece a Velké Úpy:

- 1) na Pomezí Boudy (str. 24) - po lesní cestě přes Soví sedlo na boudu Jelenku (str. 26) - dále po horské cestě přes Svorovou horu (výhledy!) na Sněžku (str. 12) - buď Obřím dolem (str. 14) nebo přes Úpskou rašelinu, Luční boudu (str. 15), Výrovku a Richtrovy boudy do Pece - horská túra, jen při pěkném počasí,
- 2) do Janských Lázní (str. 6) - kabinovou lanovkou na Černou horu (str. 8) - na Černohorskou rašelinu (str. 8) - buď přes Vlašské boudy (str. 22) do Velké Úpy nebo přes Lučiny - Zahrádky (str. 18) nebo Vysoký Svah a Malou Paseku (str. 23) do Pece, nenáročná, stále mírně klesající pohodlné lesní cesty, pozor, v úterý může být lanovka na Černou horu dopoledne mimo provoz,
- 3) do Špindlerova Mlýna - přes osadu Svatý Petr po horské cestě Dlouhým dolem na Výrovku - přes Bufet Na rozcestí a Severku do Pece, horská túra,
- 4) do Špindlerova Mlýna - sedačkovou lanovkou z areálu Svatý Petr na Plán - přes Klínové boudy k Bufetu Na rozcestí - přes Liščí horu a Zahrádky (str. 18) do Pece, pohodlná cesta s překonáním velkého převýšení lanovkou,
- 5) do Špindlerova Mlýna - Starou Bucharovou cestou po úbočí Kozích hřbetů k Luční boudě (str. 15) - buď přes sedlo Luční hory k Výrovce nebo přes Úpskou rašelinu a Obřím dolem (str. 14) do Pece, horská túra, jen při pěkném počasí,
- 6) do Černého Dolu - podél říčky Čistá na Hrnčířské boudy (str. 18) - Lučiny - Javorské boudy - buď Javořím dolem do Velké Úpy nebo přes Javor a Orlík (Stráž) do Pece, po lesních cestách.

PENSION OREA HRADEC

Jestliže při své návštěvě východních Krkonoš chcete bydlet v centru Pece pod Sněžkou, doporučuji vám pension OREA Hradec. Je dobrým výchozím místem pro túry a vycházky do okolí a hlavně pro návštěvu Sněžky. Svou polohou vyhovuje i hostům hledajícím společenskou zábavu v horském městečku (středisku). Pension Hradec je přímo u hlavní silnice procházející středem. V těsné blízkosti je střešené veřejné parkoviště U kapličky (P3). Pension nabízí ubytování ve dvou a třílůžkových pokojích v celkové kapacitě 130 lůžek. Hosté mohou využít celodenní stravování, polopenzi nebo pouze nocleh se snídaní. Restaurace podává vedle běžné české kuchyně také jídla na objednávku i pro vegetariány. V době oběda a večere jsou v pensionu vítáni i neubytovaní hosté. Hlavní tenisové kurty v Peci pod Sněžkou jsou rovněž ve správě pensionu Hradec. Je tu i posilovna a herna se stolním tenisem. Klidné prostředí je jako stvořené pro rodiny s dětmi. V letní sezóně bude po rekonstrukci znovu otevřena kdysi vyhlášená kavárna Máj na peckém náměstí. V kavárně je taneční parket, hezké intimní posezení přiláká hlavně zamilované.

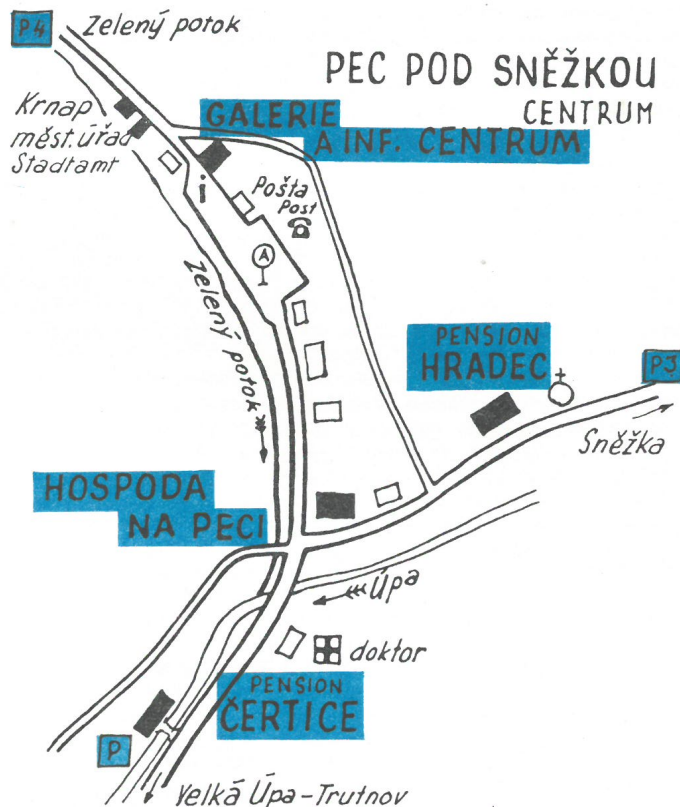
Pension OREA Hradec v Peci pod Sněžkou (pošta 542 21), vedoucí Miroslav Šimáček, tel. (0439) 962 237, ubytování se stravováním, restaurace je otevřena i neubytovaným hostům, u pensionu tenisové kurty a posilovna, celoroční provoz, střešené parkoviště (P3) přímo u pensionu, domluvíte se i německy.

Okružní celodenní túry v okolí Pece:

- 1) z Velké Úpy lanovkou na Portášky (str. 20) - přes Růžohorky (str.21) na Sněžku (str. 12) - buď Obřím dolem (str. 14) nebo přes Luční boudu (str. 15) a Výrovku do Pece, horská túra, jen při pěkném počasí,
- 2) z Pece Vlhkým dolem - před Jeleními loukami svahem na Richtrovy boudy, dolů do Modrého dolu (str. 15) - přes Obří důl (str. 14) do Pece, převážně po lesních chodnících, v příjemném prostředí horského lesa,
- 3) z Pece Obřím dolem (str. 14) na Luční boudu (str. 15) - přes Výrovku, Richtrovy boudy a Vlhký důl do Pece, klasická horská túra, jen při pěkném počasí,
- 4) z Velké Úpy kolem kostela na Hlušiny - Vlašské boudy (str. 22) - buď přes Malé Típetovy boudy do Javořího dolu a Velké Úpy nebo přes Thammovy boudy nebo Černoorskou rašelinu (str. 8) na Lučiny a do Pece, po lesních cestách a chodnících,
- 5) z Pece na Hnědý vrch a Severku - Bufet Na rozcestí - Liščí horu - Hrnčířské boudy (str.18) - přes Zahrádky (str. 18) nebo Vysoký Svah (str. 23) do Pece, část po horských a část po lesních cestách,
- 6) z Pece na Růžohorky (str.21)- Portášky (str.20)- Boudu Jana (str. 21) - přes Červený vrch na Křižovatku, po lesních cestách a chodnících.

Krátké vycházky:

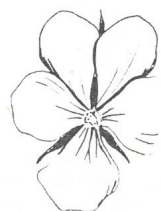
- 1) z Pece po Staré silnici do Velké Úpy ke kostelu, pohodlná stále klesající cesta, vhodná i pro menší děti,
- 2) z Pece do Obřího dolu ke kaplička (str.14) - 500 metrů zpět a přes most do Modrého dolu (str. 15) - do Pece, pohodlné cesty bez velkého převýšení,
- 3) z Pece Vlhkým dolem po neznámeném lesním chodníku podle potoka (krásné!) - Jelení louky - po lesní cestě zpět přes Chaloupky do Pece, pohodlná cesta bez velkého převýšení, vhodná i pro menší děti,
- 4) z Pece na Zahrádky (str.18) - Lesní boudu - Hrnčířské boudy (str. 18) - Vysoký Svah (str. 23) do Pece, pohodlné lesní cesty,
- 5) z Velké Úpy lanovkou na Portášky (str. 20) - přes Boudu Janu (str.21) zpět do Velké Úpy, velmi pohodlné lesní cesty, vhodné i pro menší děti,
- 6) z Pece od dolní stanice lyžařského vleku Javor nebo přes Orlik (Straň) - Javorské boudy - Javoří důl do Velké Úpy po lesních cestách.

HOSPODA NA PECI

Alter Petzer - Kretscham

Šolc & Berger * založeno 1793

Přestože je Pec pod Sněžkou město, nemá zámek ani honosnou radnici. Po staletí je zdejší centrum Hospoda Na Peci. Nejstarší zmínka o Staré pecké krčmě (Alter Petzer Kretscham), jak zněl původní název, je z roku 1644. K roku 1649 je uvedeno, že obecní soudce Georg Sagasser v hospodě držel pravidelně soudní den pro samostatnou horskou obec Úpa. Dnešní podobu hospoda dostala v roce 1793, takže příští rok uplyne 200 let od jejího znovuvystavění. Potom byla ještě rozšířena, ale zachovala si svůj vzhled. Starý interiér byl kdysi vyzdoben obrazem posledního zastřeleného krkonošského medvěda. Byl datován rokem 1804 a medvěd měl být skolen v Obřím dole. Po válce se obraz ztratil. Málem ještě hůř dopadla hospoda samotná, přečkala těžkou dobu minulých let jen náhodou. Měla být v roce 1990 sbořena, demoliční výměr byl již vystaven. Na krásné místo naplánovali architekti stavbu moderního správního centra města, něco jako novou radnici. Zvítězil zdravý rozum a hospoda byla zachována.

Herbert Berger, horal narozený na Richtrových boudách vysoko nad Peci, kde i nyní žije, převzal hospodu spolu se svým zetěm Jiřím Šolcem na podzim loňského roku. Z historické chalupy, která tu v dezolátním stavu zůstala, opět udělali původní osobitou Hospodu Na Peci, hospodu v pravém smyslu toho slova. Venkovní úpravy provádějí až nyní v létě, ale uvnitř ve staré pecké "radnici" si můžete dávat knedlík s vepřovou a pivo už od Silvestra. Zbývá dodat, že Herbert Berger je dnes skutečně váženým radním v Městské radě Pece pod Sněžkou.

Před hospodou koncem minulého století.

Hospoda Na Peci v Peci pod Sněžkou (pošta 542 21): provozují Jiří Šolc a Herbert Berger, tel. (0439) 962 210, restaurace, klasická lidová jídla včetně snídaní, na objednávku i bezmasá jídla, otevřeno denně od 7.30 do 22 hodin, domluvíte se i německy.

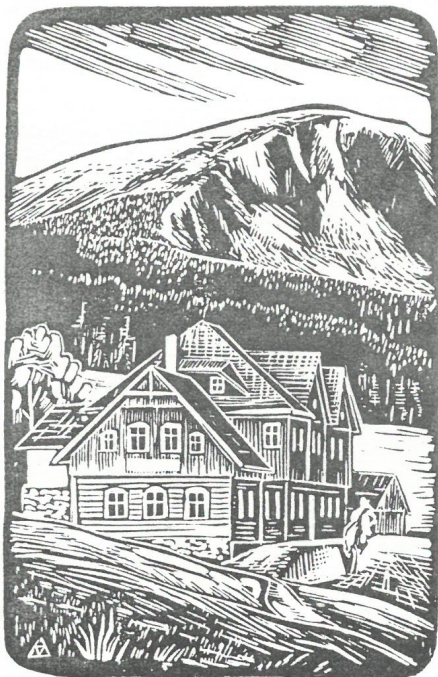
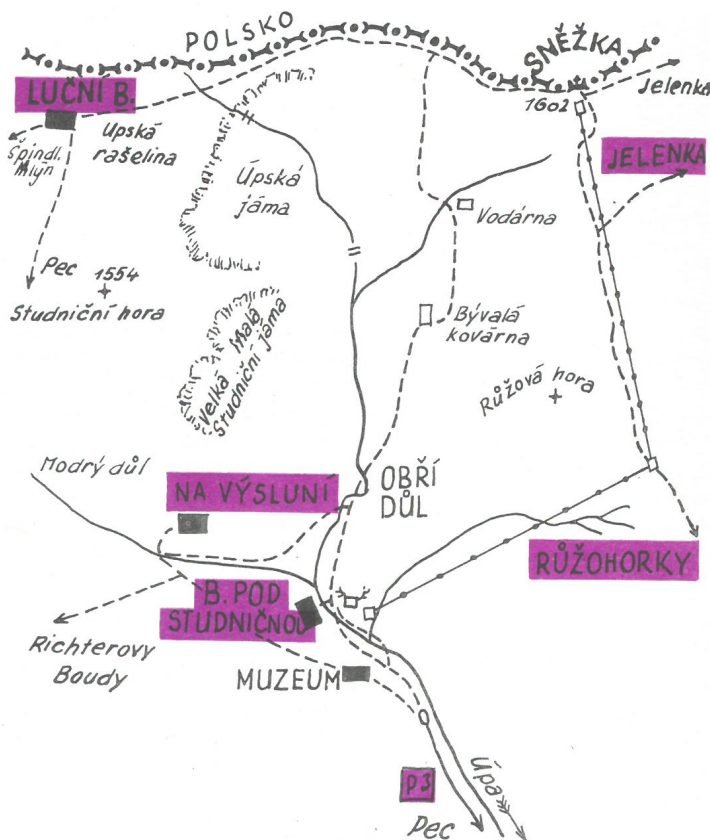
Obří důl - poklad Krkonoše se jmenuje ekologické muzeum Správy Krkonošského národního parku při vstupu do Obřího dolu (otevřeno denně mimo pondělí od 8.00 do 12.00 a od 13.00 do 15.00). A skutečně v Obřím dole uvidíte, proč jsou Krkonoše národním parkem. Tady je všechno, co z Krkonoše dělá jedinečné místo na světě. Ledovcové kary, horský les, skály a rokle, vodopády, lavinové dráhy, luční enklávy s chalupami, historické památky, vzácná květena a živočišné, skvělé výhledy.

Obřím dolem vede nejkrásnější cesta na Sněžku. Po dlouhých letech omezeného průchodu je letos tato cesta opět otevřena takřka bez omezení. Projdeme se tím chrámem Krkonoše a chovejme se tu jako v chrámu. Dno, ledovcem kdysi upraveného údolí, projdeme lesem. Zdobí je mohutné smrky a říční kaskády zvláště u soutoku řeky Úpy s Modrým potokem. Teprve potom se dostaneme do někdejší hornické osady Obří Důl. Ta vznikla již na počátku šestnáctého století a je starším sídlem než Pec pod Sněžkou. Středem Obřího dolu je kaplička. Byla kdysi vyplněna, nyní je upravena pro vaše poučení a hlavně k uctění památky těch, kteří se odvážili v divoké přírodě žít a pracovat a které příroda přemohla. Jsou tu pohřbeni pod vrstvou hlíny a kamení zemní laviny a na jejich přírodním hrobě rostou krásné květiny. Určitě si všimnete žluté violky sudetské. Kvetě na okolních loukách celé léto. Odtud se vyplatí dojít alespoň k místu, kde stála horská kovárna. Sloužila horníkům, když kutali v nitru Sněžky. Dnes je tu prázdné místo s lavičkami a železné víko zakrývající hlubokou starou šachtu. Dle vyprávění těch, co byli dole pod zemí, je to úžasné dílo. Z tohoto místa jsou vidět tři rokle, které rozčísly Studniční horu. Té vlevo říkáme Čertova zahrádka. A oprávněně. Rostou v ní ta nejvzácnější Krakonošova kvítka.

Až sem vede pohodlná cesta, dále je to místy prudký výstup po horské cestě až na Sněžku. Rozhodnete-li se pro návrat, nemusíte volit stejnou cestu pro sestup do Pece pod Sněžkou. Atraktivní je cesta do Modrého dolu, na kterou lze přejít po můstku ještě před Boudou v Obřím dole. Vede přes les s ledovcem přinesenými kameny, jako ve Skandinávii nebo na kanadském severu.

Kdo se rozhodne pro další výstup Obřím dolem, potká jiné zajímavosti. Až do roku 1912 nosili v létě všechnu vodu na Sněžku nosiči na zádech. Potom se šikovní lidé zamysleli a postavili tu společně s těmi nosiči na Rudném potoce vodárnu pro Sněžku. Čerpadlo na vodní pohon vytlačovalo dostatek vody do České boudy na vrcholu Sněžky o 400 metrů výše. A vlastně zadarmo. Jenže potom nešikovní lidé vodárnu nechali zpustnout. Nepotřebovali ji, měli svou lanovku a vodu dováželi z Pece pod Sněžkou. Pro vás romantiky a obdivovatele hezkých a důmyslných věcí jsme hlavní část vodárny

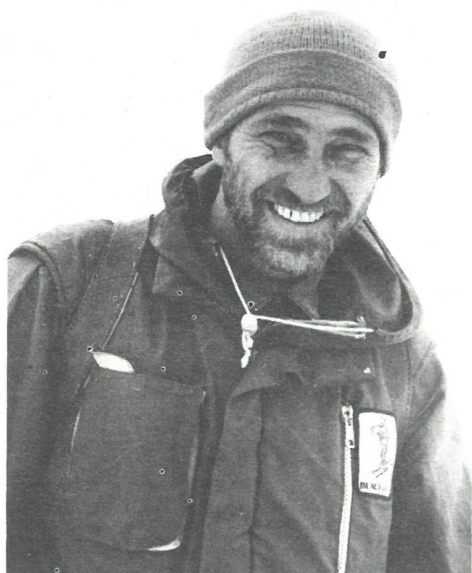
nyní restaurovali, i když už nikdy nepožene vodu na nejvyšší místo v Čechách. Až zdoláte krátkou serpentinu nad vodárnou, uvidíte teprve to pravé. Největší zdejší ledovcový kar Úpskou jámu. Celý ten dolík vyležel a vyvrtěl horský ledovec. Roztál teprve nedávno, před deseti tisíci lety. Sněhové laviny nedovolí, aby na strmých svazích karu rostl les. Místo stromů tu rostou krásné květiny. I kolem cesty některé uvidíte, ale tam dolů mimo cestu smí jen Krakonoš. Ovšem pokud si nezašel na trutnovskou dvanáctku, která nese jeho jméno, na Luční boudu. Ta je odtud jenom kousíček. Stejně jako vrchol Sněžky - hory v Čechách nejvyšší.

První zastavení pro romantiky - bouda Pod Studničnínou

Když se v roce 1903 truhlář Josef Mitlöhner vrátil do své rodné chalupy pod Studniční horou, byl bohatší o velkou zkušenost. Naučil se na vandru ohýbat dřevo a dělat z něho lyže. Brzy proslavil závodními lyžemi nejen sebe, ale i boudu Pod Studničnínou, pension a sídlo firmy. Bouda stojí o samotě na horské louce, které vévodí Její Majestát Studniční hora. Bouda Pod Studničnínou je blízko centra Pece pod Sněžkou a zároveň v klidu hor. Tady začíná příroda Obřího a Modrého dolu, kolem jsou neporušené lesy s velikány krkonošských smrků. Pod strání protéká řeka Úpa, v létě je příjemné posedět na jejím břehu. A posezení uvnitř boudy odpovídá okolí. Původní trámy roubené části boudy připomínají prvního peckého lyžaře Josefa Mitlöhnera, který je sám otesal, když boudu stavěl. Dnešní správce Karel Koula ví o lyžování také hodně. Jsou lyžařská rodina, dokonce dcera Dita byla druhá na lyžařském mistrovství dívek z úplně celého světa. U Koula Pod Studničnínou je příjemné. A nebojte se, že boudu nenajdete. Z parkoviště U kapličky půjdete dál po silnici na její konec minete odbočku k lanovce na Sněžku, ekologické muzeum, hájovnu a po dvaceti minutách jste na boudě Pod Studničnínou. Když budete potřebovat pomoc, Karel pro vás přijede.

Bouda Pod Studničnínou v Pece pod Sněžkou (pošta 542 21): správce Karel Koula, tel. (0439) 962 267, ubytování se stravováním, i polopenze, sleva dětem do deseti let, občerstvení i pro neubytované hosty, speciality české kuchyně, pro ubytované hosty organizované zájezdy například do skalního města v Adršpachu, ZOO Safari ve Dvoře Králové nad Labem s návštěvou Kuksu, parkování na střeženém parkovišti v Pece pod Sněžkou (P 3) 20 minut od boudy, dovoz zavazadel a hostů je možný, domluvíte se i německy, otevřeno stále.

Druhé zastavení pro romantiky - u Hynka Spurného v Modrém dole

Procestoval kus světa, aby se potom usadil v Modrém dole v Krkonoších. Hynek Spurný je z naší krve, trochu horolezec, trochu čundrák a trochu romantik. A navíc dobrý člověk. Když skončili s výpravou do hor Hindukuše v Afganistánu, zajel ještě do Bombaje. Chtěl se svést na slonovi. Protože ve vlaku nebylo místo, projel Indii na střeše vagónu a na slonovi se svezl. Když mu jednou jeden chlap na vandru po norských horách řekl: "Pane, vy jste nákej divnej, vy jezdíte na dovolenou do hor a přitom jste z hor." Nezbylo Hynkovi než říci pravdu: "To se mám nudit u moře?". Na Yukonu v Kanadě obdivoval sáňové psy. A tak, když nemohl získat vytouženého švýcarského salašnického psa, vybral si za společníka do Modrého dolu aljašského malamuta. Je to velmi přátelský pes. Jmenuje se Beau, což je francouzsky Fešák, ale říká se mu prostě česky Bojda.

Aby mohl Hynek cestovat po světě, dělal v životě všechno možné. Také technika ve výzkumném ústavu, kopal studny, natíral střechy, ale stále chtěl žít v horách. Tak se s ženou Janou rozhodli a odešli z města. Jana tu neuplatnila svá studia z Cambridgské university, ale splnil se jim dávný sen. Nejprve bydleli na Zadních Rennerovkách. Odtud při jedné túře procházeli Modrým dolem. "Tady bych chtěla žít", povzddechla si Jana. Zanedlouho se stali boudaři na jednom z nejdleších míst v Krkonoších.

Hynek říká, že teprve v Modrém dole za mostem začínají skutečné hory. Vlastně se tam začíná vypínat Studniční hora, podle něho sice jen druhá nejvyšší v Čechách, ale zato nejkrásnější. Na mostě také začíná přírodní rezervace. Obyvatelé Modrého dolu jsou tu chráněni, jako američtí Indiáni.

Jakmile se naskytla příležitost, koupil Hynek v Modrém dole horskou boudu Na výsluní. Stal se konečně svým pánem. Nejprve opravil kachlová kamna v hlavní místnosti, potom verandu, záchody, pokoje pro hosty, udělal nové topení, pouze na dřevo. Ještě by chtěl postavit chlív pro jednu či dvě krávy, ale zatím si netroufl. Okolní louky se už na hospodaření těší, čtyřicet let pěstí jim neprospělo. Bydlení Na výsluní má své kouzlo, i hosté jsou tu spokojeni. Hynkova představa je, že se obnoví chození po Krkonoších s batohem a se spaním na boudách, jako to bylo dříve a jak to je dosud třeba v Himalájích. Když zaprší, počká se dva, tři dny a pak se jde dál. Horská bouda Na výsluní je na to připravena už dnes. U Hynka Spurného můžete strávit týdenní dovolenou nebo se tu zastavit na jednu noc nebo jenom na jednu hodinu. Stojí to za to. Cesta Modrým dolem od boudy nahoru je v létě uzavřena, nejen proto se vám vnucuje představa krásného konce světa.

Horská bouda Na výsluní v Modrém dole v Peci pod Sněžkou, (pošta 542 21): majitel Hynek Spurný, tel. (0439) 962 226, ubytování se stravováním, útulna pro krosnaře, posezení a občerstvení i pro neubytované hosty, nejsnazší přístup po cestě z Pece pod Sněžkou od střeženého parkoviště u kapličky (P 3) nebo přes Obří důl, z hor je možný sestup po značené cestě z Richterových bud, domluvíte se i německy a anglicky, otevřeno je stále.

Třetí zastavení pro romantiky - na Luční boudě

Je k nevíře, kde všude si lidé usmyslili žít. 1400 metrů nad mořem na široké pláni Bílé louky mezi nejvyššími kopci hor žijí trvale lidé už 369 let. O historii Luční boudy by se dala napsat kniha. Je to ta nejstarší, dlouho největší a určitě nejslavnější krkonošská bouda na hřebenech hor. Kdo nepoznal Luční boudu, nemůže říci, že poznal Krkonoše. Je stejně daleko ze Špindlerova Mlýna jako z Pece pod Sněžkou a z Harrachova. Při dvoudenním přechodu Krkonoš je to sem akorát na noc. Nestane se vám, že byste tu nenašli postel a něco k jídlu, i když dorazíte úplně v noci. Vedle Růžohorek a Jelenky je to jediná bouda, ze které můžete jít pohodlně na Sněžku obdivovat východ slunce. Za krásného jasného rána stačí otevřít okno svého pokoje a uvidíte slunce vycházející za Sněžkou. Luční bouda má svou zvláštní atmosféru. Je to jako na ostrově, kde jsou přibylí poutníci rádi, že stanou na pevné zemi, stálí obyvatelé rádi vidí nové tváře. Rozhodnete-li se pro delší pobyt a bojíte se namáhavého vynášení zavazadel, vedoucí pan Galle vám pro ně do Pece přijede a možná se svezete i vy. Poznáte, že je to svérázný chlapík, ale hory si žádají takových lidí. Ovšem krásnější je vystoupit na Luční boudu pěšky. Budete si více vážit dosaženého cíle. Nejpohodlnější je cesta z Pece pod Sněžkou přes Richterovy boudy a Výrovku, nejkratší ta od Sněžky s použitím lanovky a nejkrásnější vede Obřím dolem. Ze Špindlerova Mlýna lze jít Údolím Bílého Labe přes Výrovku, Dlouhým dolem a nebo zajímavou Starou Bucharovou cestou přes úbočí Kozích hřbetů a kolem zaniklé Rennerovy boudy. Připravte se, že tu může být i v létě hodně chladno. Vždyť kdysi tu horalé zmrzli při sušení sena. Pro sledování drsných klimatických podmínek stojí nedaleko Luční boudy polární výzkumná stanice. A přesto je tu někdy vedro, že přijde vhodné pivo v příjemně chladivé hale Luční boudy. To jsou Krkonoše.

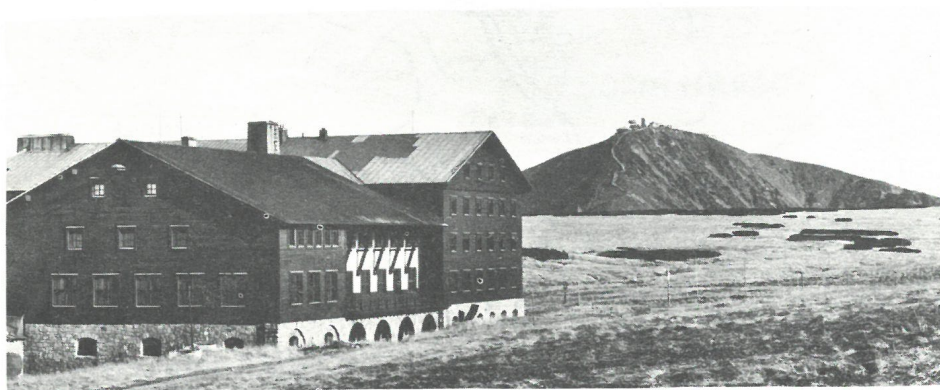
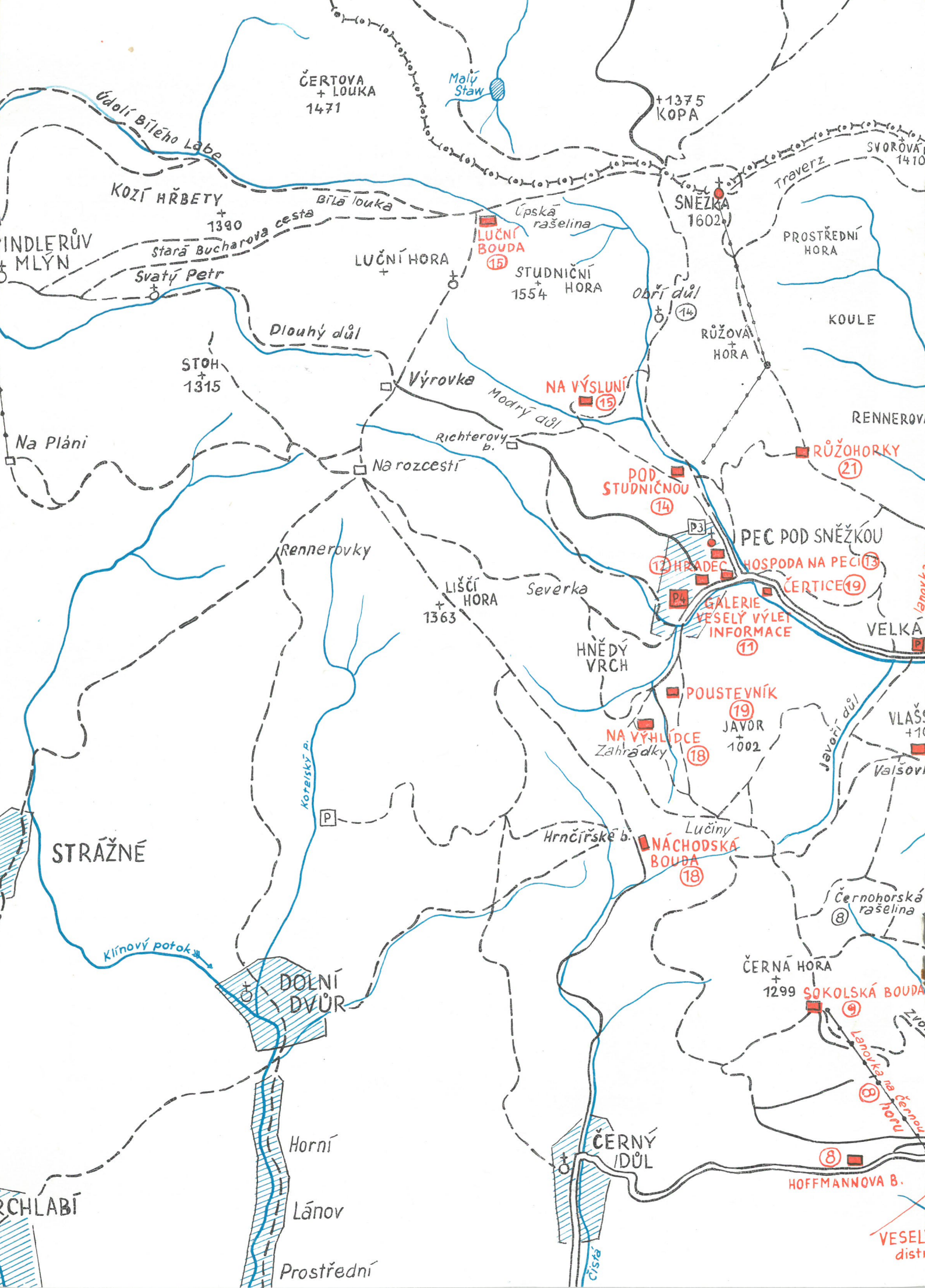

Foto Jiří Bruník

Luční bouda na hřebenech Krkonoš, Pec pod Sněžkou (pošta 542 21): vedoucí Oldřich Galle, tel. (0439) 962 466, ubytování turistického charakteru, restaurace a kiosek v hale i pro neubytované hosty, krajové speciality včetně dietních a vegetariánských jídel, pro ubytované hosty nekuřácká klubovna s piánem, tělocvična, stolní tenis, klubovna s televizí, hlavní otevírací doba od 10 do 18 hodin denně, ale Luční bouda je otevřená stále.

VESELY VÝLET

VYCHODNÍ KRKONOŠE-OST Riesengebirge
1:50 000 LÉTO SOMMER 1992

📌 JUNG (28) – doporučená služba Empfohlene Dienstleistung

veřejná silnice - Öffentliche Straße

_____ místní a lesní silnice - Ort- und Waldstraßen

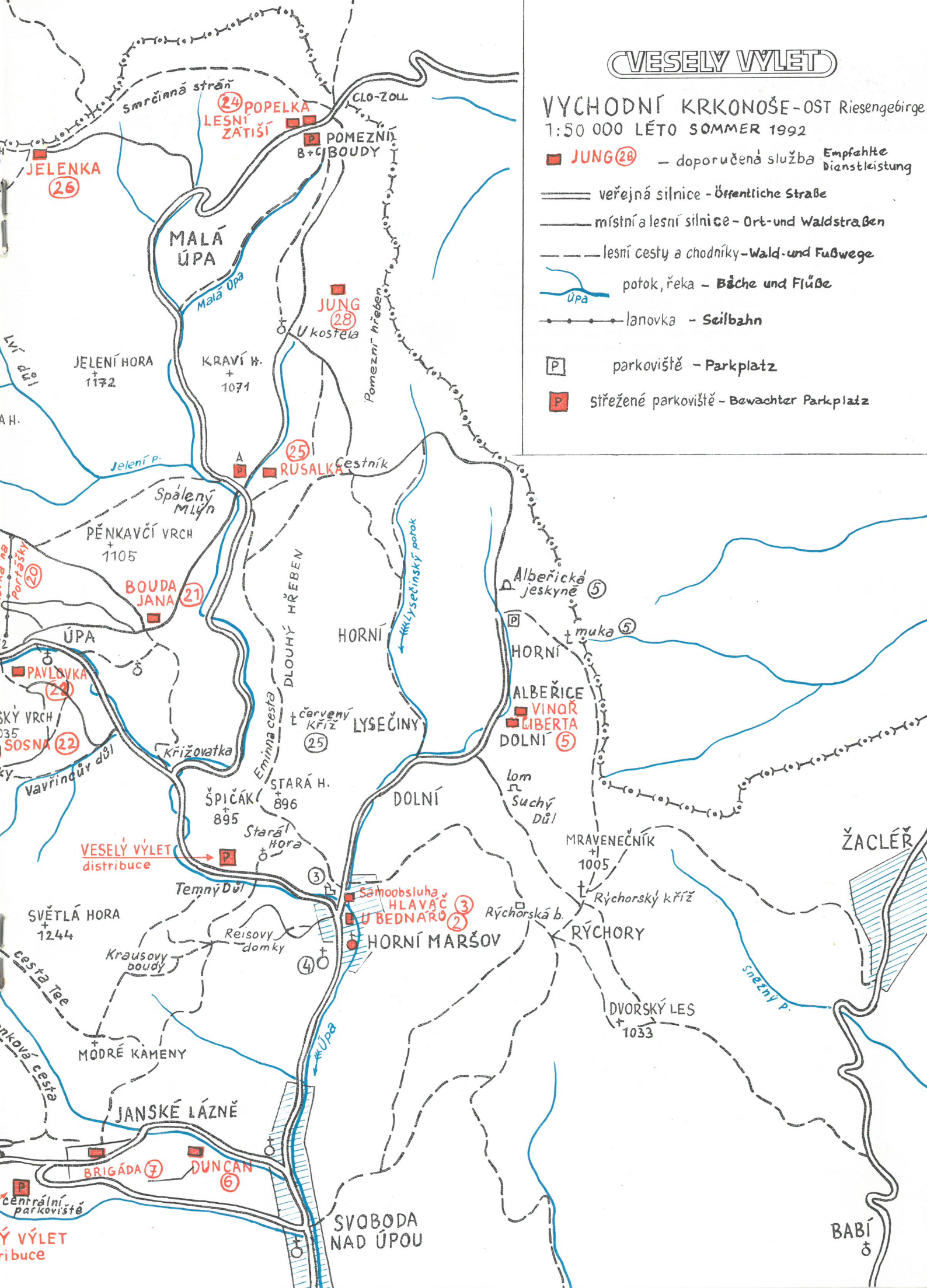
----- lesní cesty a chodníky - Wald- und Fußwege

potok, řeka - Bäche und Flüsse

lanovka - Seilbahn

 parkoviště - Parkplatz

P střežené parkoviště - Bewachter Parkplatz

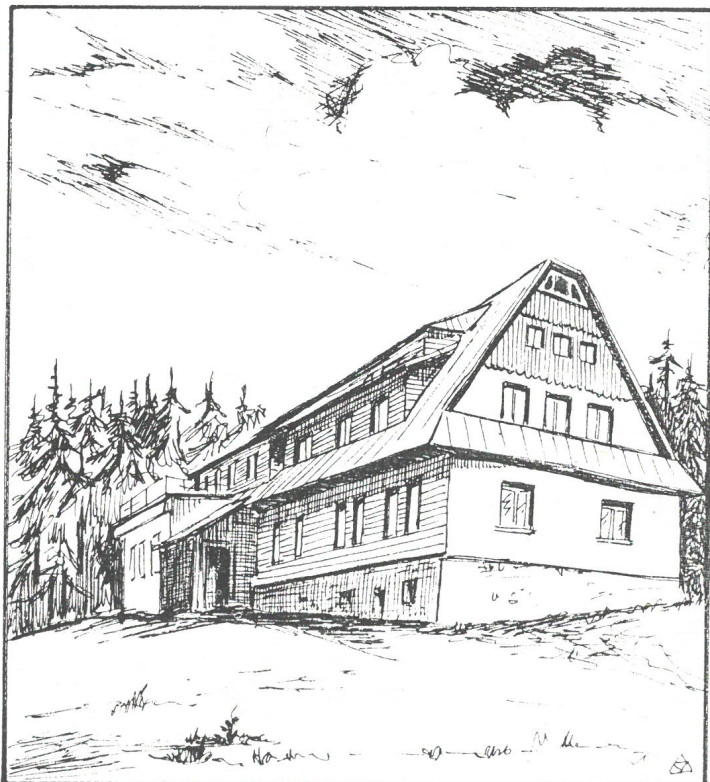

Za Krakonošem na Náchodskou boudu

Byla doba, kdy se horské boudy a chalupy uzavíraly neubytovaným hostům. Znavený turista si ani neměl kde dát kafe. Ale to neplatí o ubytovacím hostinci Náchodská bouda na Hrnčířských boudách. Zdejší hostinec byl otevřen hostům po celou tu nepříznivou dobu. Nyní, v čase otvírání se všem návštěvníkům, mají na Náchodské boudě velký náskok, nemusí se učit provozovat hostinec, už to za ta léta umí dobře.

Host hned při vstupu do hostince pozná, že správce Jiří Šámal je znalec starých Krkonoš a hlavně sběratel historických pohlednic a obrázků. Ovšem hlavní ozdobou jeho sbírky a hostince je socha Krakonoše od (původem) krkonošského řezbáře Huberta Říhy. Dlouho nebylo jasné, zda vládce hor svým zdviženým prstem hostům hrozí nebo dobrosrdečně kyne. Pocity hostů byly různé, až se ukázalo, že je to závislé na jejich chování v Krakonošově horském království. Krakonošovo panství si prohlédne dobře každý host, který navštíví Náchodskou boudu, ať sem vystoupá z jakékoliv strany. Domovsky bouda patří do Černého Dolu. Odtud přichází lesní silnička, kde návštěvník může potkat mimo turistů jen nákladák se dřívím nebo terenní zásobovací vůz. Cesta vede stále ve stínu stromů podle divokého potoka Čistá. Asi stejně daleko je to na Hrnčířské boudy z Pece pod Sněžkou. Cesta zabere sotva hodinu chůze a je stále na co se dívat. Nejlepší přístup je od parkoviště Zelený Potok (P4) kolem Poustevníka, přes Vysoký Svah a Lučiny. Tady je hezký pohled na Sněžku a další hlavní kopce Krkonoš. V létě hosty zaujme sněhové pole "Mapa republiky" na svazích Studniční hory, které je právě z této cesty nejlépe vidět.

Náchodská bouda stojí na křižovatce horských cest z Černé hory na Liščí horu a z Černého Dolu do Pece. Určitě se tu zastavte alespoň na

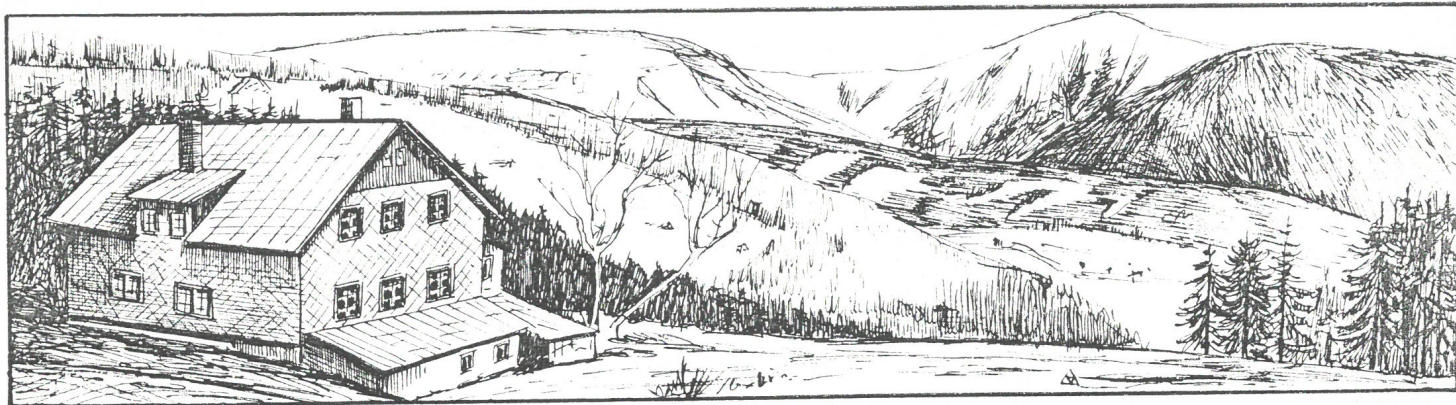
omeletu s čokoládou a sledujte, zda vám zdejší Krakonoš přátelsky kyne nebo rozzlobeně hrozí. On o vás totiž ví všechno.

Ubytovací hostinec Náchodská bouda mezi Černým Dolem a Pecí pod Sněžkou (pošta Černý Důl 543 44): správci Karel Šulc a Jiří Šámal, tel. (0439) 96 741, ubytování se stravováním, i polopenze, hostinec je otevřen pro neubytované hosty denně od 10 do 15 a od 17 do 22 hodin, v zimě jsou na Hrnčířských boudách výborné podmínky pro lyžování na běžkách i sjezdovkách, přístup z Černého Dolu nebo Pece pod Sněžkou, odvoz zavazadel ubytovaným hostům možný, domluvíte se i německy.

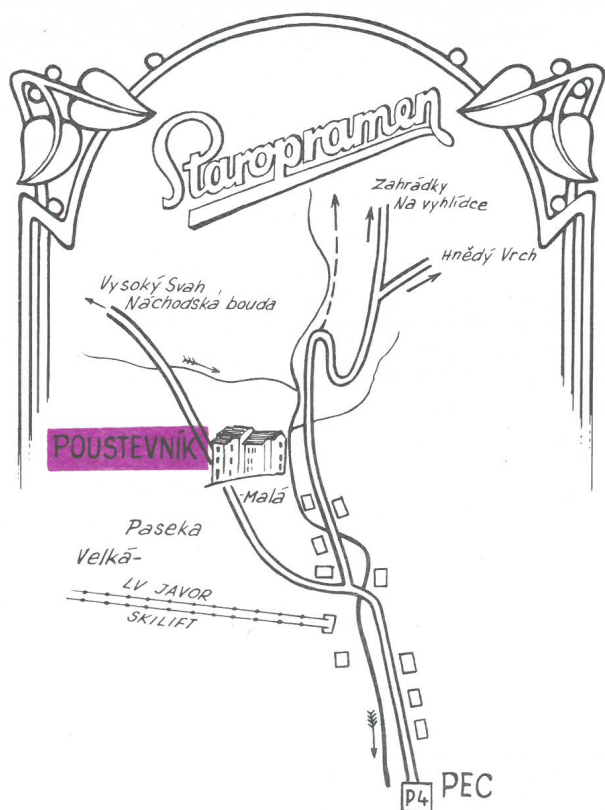
Na Vyhlídce

Pension Na vyhlídce nad Pecí pod Sněžkou znají hlavně lyžaři. Stojí uprostřed pověstné lyžařské sjezdovky Zahrádky a lyžařský vlek vede téměř přes jeho zápraží. V zimě kolem projedou tisíce lyžařů, ale v létě je to klidnější místo. Ze sjezdovek jsou louky a místo sněžných skůtrů a roleb projede občas terenní zásobovací automobil. A chodí tu turisté, jim patří letní Krkonoše. Pension Na vyhlídce je v nadmořské výšce 1010 metrů, proto je dobrým výchozím místem pro túry na hřebeny Krkonoš. Ty odsud nejsou tak vysoko ani tak daleko. Na Liščí horu je to sotva hodinka chůze. Ale můžete odtud podnikat túry na různé strany. Přes Liščí horu vede klasická cesta na hřebeny, ale zajímavá je i ta přes Severku a Bufet Na rozcestí. Vede přes Hnědý vrch málo známými místy pod Vlčí jámou. Dáte se po silničce od pensionu Na vyhlídce dolů do Pece pod Sněžkou, ale už po sto metrech uhněte do kopce po žlutě značené cestě, která vede přes Lesní boudu na Liščí horu.

V první zatáčce uhněte ze značené cesty doprava na pěšinu, která vás téměř po rovině dovede hezkým lesem na Hnědý vrch, kde podejdete další lyžařský vlek. Odtud je to na klasickou cestu k Severce a na hřebeny (zeleně značená) jen malý kousek. Další zajímavosti najdete na opačné straně od pensionu Na vyhlídce, na Černé hoře a Černohorské rašelině. Ty také nejsou od pensionu daleko. A když zrovna nemáte chuť na dlouhou túru, potěší vás procházka po blízkém okolí. Zajímavých cest je kolem pensionu Na vyhlídce hodně. Přijďte je poznat. Pension Na vyhlídce nepřišel ke svému pojmenování jenom tak. Právě odtud je totiž ten pravý pohled na hlavní krkonošský masív se Sněžkou uprostřed. Lesnatá Růžová hora a Studniční hora se svými ledovcem vykouslými svahy svírají krásné údolí Obřího dolu. Už pro tento výhled se zastavte třeba při návratu z túry k posezení a občerstvení v předzahrádce pensionu Na vyhlídce.

Pension Na vyhlídce v Pecí pod Sněžkou (pošta 542 21), majitel Přemysl Kolomazník, tel. (0439) 962 207, ubytování se stravováním, možnost polopenze, pro průchozí hosty občerstvení v předzahrádce, nepřetržitý provoz, přístup po žlutě značené cestě z parkoviště Zelený potok (P4) v Pecí pod Sněžkou, 30 minut chůze, odvoz zavazadel či hostů je možný, domluvíte se i německy.

Poustevník - dobré pivo a koupel

Nikoho zřejmě nepřekvapí, že si na chatě Poustevník může dát pivo Staropramen. Celé nově postavené rekreační středisko patří totiž Pražským pivovarům, akciové společnosti, která sdružuje tři tradiční pivovary. Holešovický, založený v r. 1897, Branický z roku 1899 a Staropramen Smíchov, kde se pivo vaří již do roku 1869. Co kolemjdoucí mile překvapí, je krytý a temperovaný bazén přístupný pro každého, kdo by se chtěl po procházce, hřebenové túře či jízdě na horském kole osvěžit koupelí nebo si jít pouze zaplavat. Podobným bazénem se každá bouda v Peci pod Sněžkou pochlubit nemůže. Náruživí plavci a pijáci by si možná postesklí, že bazén není "padesátka" a že se neplave v již zmíněném smíchovském ležáku, ale věřte, teprve letos dokončený bazén a snack bar zcela určitě uspokojí i velmi náročné návštěvníky. "Hosté, kteří v zimě přijeli do Peci a ubytovali se na týden nebo dva v některém zdejších pensionu nebo boudě, si po první návštěvě našeho bazénu a snack baru zvykli chodit výhradně k nám a stali se tak našimi pravidelnými zákazníky. Pochvalovali si nejen koupel, ale i klidné posezení, při němž mohli poobědvat, povečeřet nebo si jen v klidném prostředí pohovořit nad sklenkou piva nebo vína. Oblíbili si také naše ovocné a zmrzlinové poháry." To o svém podniku říká vedoucí chaty Poustevník pan Josef Bláha a dodává, že klid a pohodu by si rádi udrželi i nadále. Příjemná pro návštěvníky je také ideální poloha rekreačního střediska. Leží na cestě z Pražské boudy a Lučin, na samotě, obklopena lesem a přitom jen 150 metrů od dolní stanice lyžařského vleku Javor. Do bazénu se nemusí procházet přes hlavní recepci, postačí jít přímo do snack baru, kde je možné si zakoupit i vstupenku.

Bouda Poustevník v Peci pod Sněžkou (pošta 542 21): vedoucí Josef Bláha, tel. (0439) 962 469, krytý bazén s ohříváním vodou a snack bar i pro neubytované hosty otevřen denně od 10 do 22 hodin, nejsnadnější přístup od parkoviště Zelený Potok (P4), domluvíte se i německy.

Pension Čertice

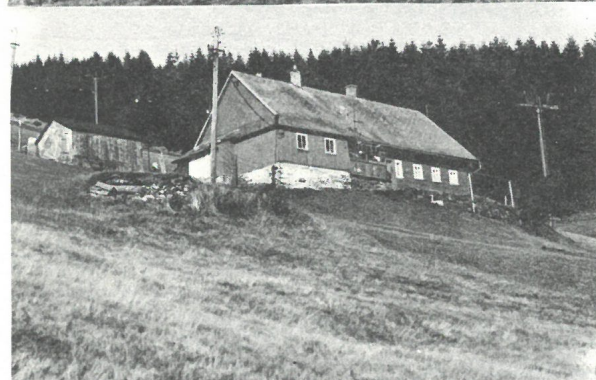
Pension Čertice je k nepřehlédnutí. A nejen kvůli domovnímu štítu, na kterém rozesmívá kolemjdoucí prsatá čertice v pekelném kotli. Čím to je, že některý dům nevidíme, i když kolem chodíme denně a jiný nás zaujme na první pohled. Jeden kamarád mi řekl takovou moudrost. Je to jako ve škole. Naučit se na trojku je těžké, musíš zvládnout vlastně celý rozsah učiva, ale vylepšit vědomosti z trojky na jedničku už vyžaduje mnohem méně práce. A s domy je to stejné. V Krkonoších bylo v posled-

Mně se líbí pension Čertice právě pro to jedničkové provedení. Dřevěný dům je zdobený latěmi a vyřezávanými rámy oken, vše je barevně sladěné a dobrý dojem dotváří posečená louka, veliký smrk a řeka Úpa s mostem. Spíš s lávkou, skoro jako do hradu. Původní dřevěný interiér s kachlovými kamny v hlavní místnosti odpovídá zevnějšku. Domácí prostředí umocňuje kuchyně paní správcové. Pension sice leží v katastru Velké Úpy, ale patří více do Peci pod Sněžkou. Do centra je to odtud pouhých třista metrů. Pension využívá své polohy za řekou, která od něho odděluje hlavní silnici. Proto je tu klidné posezení i venku pod stromy nebo roztaženými slunečníky.

foto Ctibor Košťál

Pension Čertice ve Velké Úpě (pošta 542 22): vedoucí paní Jiřina Peroutková, tel. (0439) 962 269, ubytování s polopensí, venkovní občerstvení i pro neubytované hosty, parkoviště přímo u pensionu, otevřeno stále, domluvíte se i německy.

Pokud v Krkonoších nevedly široké cesty na téměř všechna místa, dopravu zajišťovali nosiči. Nejznámější byly vynášky na nejvyšší horu českého království na Sněžku. Dlouhé období vynášení nákladů na Sněžku začalo stavbou kaple svatého Vavřínce v letech 1664 až 1681. Po roce 1816, kdy byla kaple přeměněna na hostinec, se vynášení nákladů stalo pravidelným řemeslem. Největší rozkvět nosičského řemesla nastal při budování a provozu Pruské (1850) a později i České boudy (1868) na Sněžce. K zajištění výstavby a provozu obou bud museli nosiči vynášet na Sněžku stavební materiál, topivo, jídlo, pivo a víno, do roku 1912 i vodu. Před rokem 1914 vynášeli v nosítkách i bohaté výletníky. Většina nákladů byla vynášena na Sněžku z Velké Úpy. Většina nosičů také žila ve Velké Úpě podél trasy vynášení. Ta začínala na velkoúpském náměstí a potom šla v trase dnešní lanovky na Portášky, dále přes Růžohorky na Sněžku.

Projdeme si dnes část této cesty a zkratme si ji jízdou sedačkovou lanovkou Bobolift. Je to pohodlnější, a to nemusíme mít na zádech stokilovou krosnu jako někdejší nosiči. Na rozdíl od lanovky na Sněžku se nemusíte obávat dlouhé fronty. Jestli vás na lanovce obsluhuje velký, udělaný kluk, může to být jeden z bratrů Hoferů, Helmut nebo Walter. Jméno Hofer a nošení nákladů na Sněžku patří k sobě neoddělitelně. Prapradědeček bratrů Hoferů Ignaz vynášel stavební materiál již na stavbu České boudy na Sněžce. Pradědeček Johann Hofer vynášel náklady na Sněžku přes padesát let. Jeho syn Emil Hofer dělal předáka celé partě nosičů z Velké Úpy, Emilův bratr, děda bratrů Hoferů, o nichž píše, Robert Hofer byl pak nosičem na Sněžku úplně posledním, když jejich tátovi Helmutu Hoferovi, který začal s vynáškou již v klukovských letech, nedovolilo spuštění lanovky na Sněžku v tradici předků pokračovat. Ale bratři Hoferové vlastně zůstali trase svých předků věrni.

Jízda lanovkou na Portášky může být zajímavá, třeba prohlídkou horské lidové architektury. Když se rozhledneme po stráních Velké Úpy, vidíme tu i dnes spoustu krásných chalup. Všechny prošly vývojem, mají svou tvář, historii a svůj osud. Po více než minutě jízdy stojí na levé straně těsně u lanovky stará chalupa s velkým sedlovým vikýřem (obrázek nahoře). Když na přelomu století přijíždělo do Velké Úpy stále více hostů, začali horští boudaři přizpůsobovat chalupy k pronajímání pokojů. Proto Franz Bönsch ještě před rokem 1914 včlenil do své chalupy velký vikýř, v němž byl nejlepší pokoj pro hosty. Pro chalupy ve Velké Úpě jsou charakteristické zdobně vyřezávané a skládané latě štítových průčelí. Ovšem na vikýři této chalupy je zdobení zvláště bohaté.

To už ale přijíždíme k další zajímavé chalupě (obrázek uprostřed). Je to krásné půlštukové stavení, které postavil v roce 1910 Johann Kühnel dle požadavků nové doby. Chalupa nabízela hostům více prostoru než chalupa jeho níže položeného souseda. I tak zbylo dost místa pro chlév s pěti kravami a seno na půdě.

Uprostřed nejprudšího svahu je třetí chalupa, která stojí za prohlídku (obrázek dole). Tady bydlí bratři Hoferové, odtud pochází rod pověstných horských nosičů. Přes zápraží této chalupy prošla většina nákladů pro Sněžku za téměř sto let vynášení nákladů na Českou a Pruskou boudu. Tady i dnes hospodaří jejich otec. Na louce to je poznat. Tak zelená a upravená není daleko široko, nejen kolem lanovky na Portášky. Ale dokončeme prohlídku chalupy. Tato je z těch tří nejprostší, snad že je nejvýše a že si Hoferové zajišťovali živobytí jinak než pronájmem pokojů. A když k nim hosté přijeli, stali se na čas členy jejich rodiny. Takovýto chalup s prostou sedlovou střechou byla ještě před několika lety ve východních Krkonoších většina. Pozdější rekreační tlak jich mnoho změnil, ale cestou na Portášky se přesvědčíte o citu a umu tehdejších stavitelů, vychutnáte harmonii a krásu tvarů i barev krkonošských chalup. A nahoře můžete vzdát hold hubeným, šlachovitým chlapíkům, kteří dlouhé roky touhle trasou vynášeli náklady na Sněžku.

Sedačková lanová dráha a.s. BOBOLIFT z Velké Úpy na Portášovy boudy: vedoucí Gustav Lorenc, tel. (0439) 962 447, jízda trvá 13 minut, délka tratě je 1500 metrů s převýšením 352 m, u dolní stanice lanové dráhy je střežené parkoviště P 2 Velká Úpa.

Letní jízdní řád: 8.00, + 8.30, 9.00, * 9.30, 10.00, * 10.30, 11.00, 12.00, 13.00, * 13.30, 14.00, * 14.30, 15.00, + 15.30, 16.00, + 16.30, 17.00, 18.00.

* jezdí od 1. 6. do 30. 9.,

+ jezdí od 1. 7. do 31. 8. 1992.

RŮŽOHORKY, TO JE BOUDA U SNĚŽKY

VESELY VÝLET

21

Je toho hodně, co mě o Růžohorkách napadá - z jejich historie, zdejší fantastické výhledy, na Sněžku je to odtud malý kus cesty, jelení zvěř kolem boudy... ale co vybrat? Zeptám se Miroslava Šmída, vím o něm, že navštěvuje Růžohorky velmi rád. Ve světě o Mirkovi píší jako o českém Messnerovi, je jedním z nejzajímavějších horolezců světa, cestovatel, ekolog a jistě i filosof. Jen aby byl doma. U telefonu 24.3.1992 večer... 94605

-- -- Šmíd... Ahoj Mirku, Pavel, Maršov. Nazdár.

Co děláš? Nemáš čas? To nemám, zejtra jedu pryč.

To je škoda, chtěl jsem tě požádat o povídání o Růžohorkách a o Sněžce do Veselého výletu. Nestihneš něco napsat?

Ne, to nejde. Jedu ráno v osm, ještě nemám sbaleno. Ale na Růžohorkách je krásně a vedoucí Honza Farkač je dobřej kluk. Představ si, že nám přispěl na expedici. Jen tak, že se mu líbí to naše lezení po horách.

A co se ti líbí na Růžohorkách?

Třeba večery, když už odejdou pasantní hosti a je tam takový klid. Povídá se a oni taky na tebe mají víc času, Honza s tou jeho fajn ženskou, s Vlastou. Víš kterou? S tou blondýnou. Jo, to jsem chtěl říct, to tam pak najednou vypadá, jako by lidi, co tam jsou, byli z jedné rodiny.

A jak to bylo s tím padákem? Myslíš, že někdo skočil ze Sněžky před tebou?

Myslím, že ne. Já jsem tam takhle jednou byl, teda já tam na Růžohorkách byl mockrát, ale jednou jsem tam byl s Ágnes po tom našem lezení v Obřáku, a já jí řekl, že jdu ráno na Sněžku, ať jde se mnou. Tak jsme tam koukali, jak slunce vylezlo, a bylo kouzelně. To bylo desátého března v osmdesátém osmém, to vím. No a nahoře už vlastně bylo světlo, tedy bylo už vidět, ale dole byla ještě v dolíku tma. A já vytáhl padák a skočil do té tmy dolů. To byl ten rajc, rozumíš.

Míro, proč chodíš z Růžohorek na východ slunce?

My jezdíme za východama slunce do všech tramtárií a přeci jenom, když jseš odněkud zrozenej, tak tam je ten východ lepší než někde jinde.

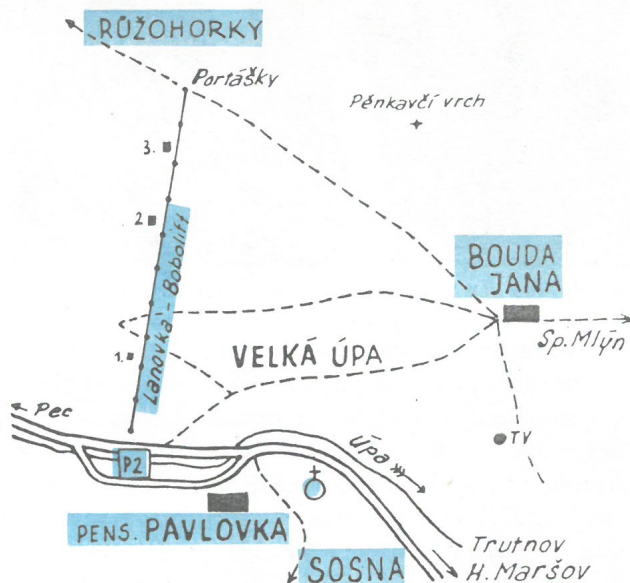
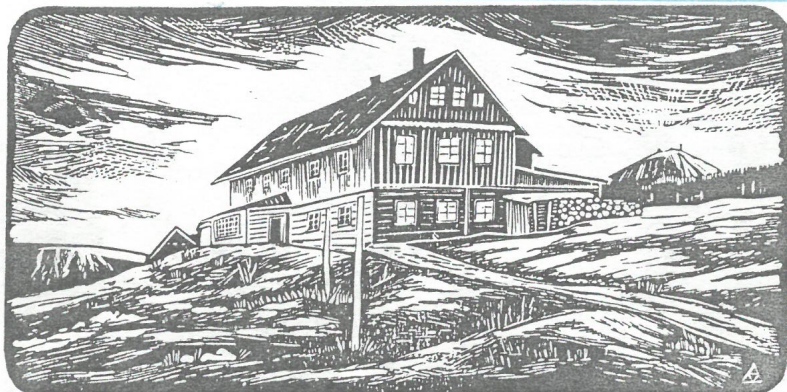
A kam vlastně zitra jedeš?

Na takovou nepálskou Sněžku.

Aha, to už je ta expedice na Mount Everest, které šéfuješ? To už by sis zasloužil na ten kopec konečně vylézt.

Ale ne, právě ta cesta k vrcholu nebo pod vrchol nebo prostě někam, je cílem mého života. Ta cesta, to jít, ne dojít, abych tam už byl. Tak je krásné jít na Everest, né být na Everestu. To je to, proč já žiju.

Přeju ti pěknou cestu a až se vrátíš, dej o sobě vědět. Sejdeme se na Růžohorkách a ráno půjdeme na východ slunce...

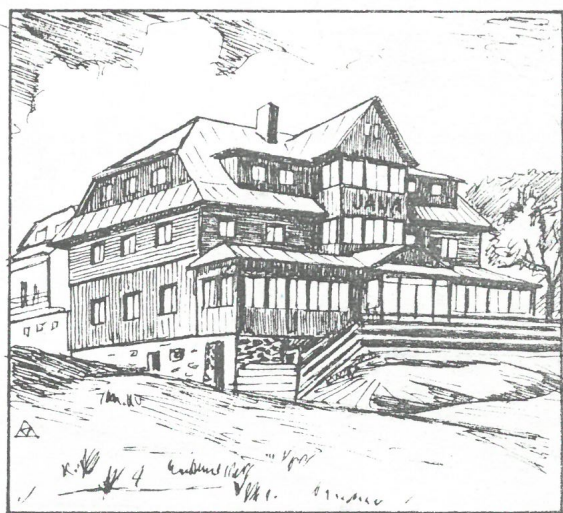

Horská bouda Růžohorky nad Pecí pod Sněžkou (pošta 542 21): majitel Jan Farkač, tel. (0439) 962 268, ubytování se stravováním, pro neubytované hosty je hospoda otevřena od 9 do 16 a potom od 19 do 23 hodin, ale obsluhuje budete kdykoliv během 24 hodin denně, česká kuchyně s častými zvěřinovými jidly, pro ubytované hosty tu pořádají zájezdy např. do skalního města v Adršpachu nebo do ZOO Safari ve Dvoře Králové nad Labem, zvláštností je organizování lovu na vysokou zvěř v horském prostředí, domluvíte se i německy, anglicky, francouzsky a rusky, dostanete se sem lanovkou na Růžovou horu nebo na Portášky a samozřejmě i pěšky.

BOUDA JANA

Bouda Jana stojí skutečně na krásném místě pod Pěnkavčím vrchem a navíc na křižovatce cest ze Sněžky a od horní stanice lanovky na Portášky, ze Spáleného Mlýna, z Křižovatky a především z Velké Úpy. Asi proto má velkou a letitou tradici. Již od roku 1880, kdy byla horská chalupa přeměněna na hostinec, je cílem nebo zastávkou hostů, poutníků, turistů i domácích chodců na jejich túrách, špacírech, výšlapech, procházkách a pochůzkách po téhle části Krkonoš. Těm všem už je více než sto let příjemné posadit se v klidné, pěkně zařízené restauraci k dobrému jídlu či zmrzlinovému poháru po zážitku z krásných výhledů.

Je-li hezké počasí, výhledy vás neminou ani na jedné z přístupových cest. Při pohodlné chůzi stále mírně z kopce od horní stanice lanovky na Portášky máte pod sebou otevřené celé údolí řeky Úpy od Pece až po všude viditelný kopec Špičák v Temném Dole. Při stoupání z Velké Úpy vás jistě zaujme pohled z výšky na velkou úpský kostel. Od Spáleného Mlýna je k Janě mírnější stoupání a pěkné výhledy na Dolní Malou Úpu s okolními kopci. Cesta od Křižovatky je v nejnižší části málo užívaná, proto i romantická. Určitě se dojdete podívat po této cestě k televizní věži sotva deset minut od Boudy Jana. Pohled na úpské údolí odtud stojí za to a navíc, chalupy včetně malé kapličky jsou místem vybrané lidové architektury. Jako na jediném místě ve Velké Úpě a Pecí pod Sněžkou jsou tu k vidění chalupy všech vývojových typů a hlavně, je to tu malebné. Středem všech těchto a dalších zajímavostí je Bouda Jana. Její návštěvu si rozhodně dopřejte.

Bouda Jana mezi Velkou Úpou (pošta 542 22) a Spáleným Mlýnem: majitel Vladimír Hanc, tel. (0439) 966 319, kvalitní ubytování s kompletní službou, hezká a hlavně klidná restaurace i pro neubytované hosty, otevřeno denně mimo pátku od 10.00 do 17.00 hodin. Nejsnadnější přístup je od horní stanice lanovky na Portášky, pro ubytované hosty je možný dovoz zavazadel popř. osob od strážníků parkoviště ve Velké Úpě a Spáleném Mlýně, domluvíte se i německy, specialitou Boudy Jana je borůvkový koláč.

Na jogurt k Sosnům na Valšovky

Friedrich Kneifel na fotografii Davida Sosny

David Sosna je už dnes krkonošskou legendou. Jako první začal nově hospodařit na horách, na Valšovkách ve Velké Úpě. Někdejší pokusy s jednou, dvěma kravami už mají spolu s manželkou Věrou dávno za sebou. Na okolních horských loukách chovají 15 kusů hovězího dobytka a chystají se první novodobou horskou farmu v Krkonoších dále rozšiřovat. Pro hosty je zajímavé, že všechno mléko zpracovávají na produkty přímo na farmě a tam je také prodávají. Zajděte na Valšovky ochutnat domácí mléko, máslo, tvaroh a sýry, jsou známé

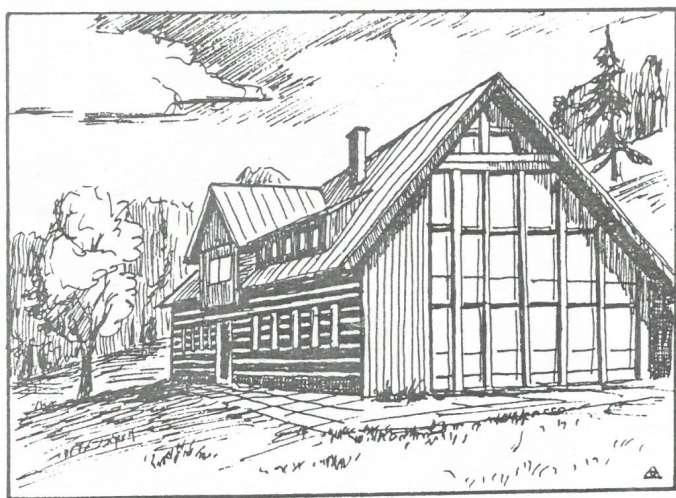
v celém okolí. Ovšem pověstné jsou jogurty. A nemusí to být ten úplně nejlepší s borůvkami. Paní Sosnová pro hosty také často připravuje buchty s tvarohem, ale pochoutkou je i "obyčejný" chleba s domácím máslem a tvarohem zapitý hrnkem podmásli nebo mléka.

Už brzy se budete moci na Valšovkách i ubytovat. Sosnovi k tomu připravují sousední chalupu. Ale nečekejte žádný luxus, zato můžete poznat původní chalupu horských zemědělců. Telefonovat se na Valšovky nedá. Vždyť teprve nedávno sem zavedli elektřinu. Možná proto je tu tak krásně a nemůžeme se Sosnům divit, že se tu před lety usadili, i když nejbližší trvalé sousedy mají přes kilometr daleko a jejich dcera Rozárka má dlouhou cestu do školy.

Po svém tátovi David Sosna zdědil radost z fotografování. V posledních letech se zaměřil na zachycení práce a života

starousedlíků. Možná, že některé jeho fotografie najdete v Galerii Veselý výlet, i když pro hospodaření Davidovi na svého koníčka (fotografování) mnoho času nezbyvá. Na zde otištěné fotografii David Sosna zachytil pana Friedricha Kneifela od Boudy Jana, posledního klasického hospodáře Krkonoš. Potkali se spolu, když pan Kneifel šel s krosnou svých předků, tak jako oni chodili po více než 300 let, pro borůvkový coby léčivo kravám. Potkali se poslední a první krkonošský hospodář. Ať se jim daří!

Horská farma Davida Sosny na Valšovkách ve Velké Úpě čp. 299 (pošta 542 22): prodej domácích produktů z horského zemědělství - jogurty, máslo, tvaroh, mléko, buchty ap., v budoucnu i možnost ubytování, nejsnadnější přístup z Velké Úpy přes Hlušiny, v mapách jsou Valšovky značeny často jako Vlašské boudy.

Bouda Pavlovka

Uprostřed Velké Úpy na Schneiderově stráni najdete Boudu Pavlovku. Je vybavena i provozována jako klasický pension. Než Pavlovku začnete hledat, musím vám říci, že je to dům dvou tváří. Na jih, směrem k velkoúpskému kostelu ukazuje svou původní tvář půlštukové chalupy se zdobeným štítem. Naopak severní průčelí je v moderním pojetí celé proskleno. V nové části je jídelna s barem, v původním domě se bydlí. Bouda Pavlovka nestojí přímo u hlavní silnice, ale dostanete se k ní po odbočení doleva místní úzkou cestou, hned jak minete kostel ve Velké Úpě. Čtyřjazyčná tabule u silnice vás na boudu upozorní. Rádi sem jezdí rodiče s dětmi, protože tu nejsou vystaveni nebezpečí z provozu aut a mají dost prostoru na hraní. Přitom do centra Velké Úpy je to sotva 300 metrů. Bouda Pavlovka je vhodným výchozím místem pro túry a lanovka na Portášky je odtud 5 minut chůze. Zimní hosté ocení, že k boudě patří moderní lyžařský vleč.

Bouda Pavlovka ve Velké Úpě (pošta 542 22): vedoucí Eva Paduchová, tel. a fax (0439) 962 335, ubytování se stravováním, i polopenze nebo nocleh se snídaní, satelitní TV, parkování u pensionu nebo na nedalekém parkovišti, s délkou pobytu se snižuje cena, domluvíte se i německy a anglicky.

Dovolte pohádkářce, aby vás pozvala starodávnou zvací formulí, zděděnou s tradicemi, písněmi a pohádkami zdejšího kraje po dědovi a babě: "Přijďte pobejt!" Jsem pohádkářka toho kraje, cestou za pohádkou jsem prošla království zlatá i stříbrná, měděná i slaměná, a chtěla bych vám představit království Krakonošovo, v němž jste hosty. Je to království zelené a bílé, vystlané mechem i sněhem, místo královského kadidla a myrrhy vonné senem a pryskyřicí. Jinak má všechny náležitosti řádného království: má své panovníky, letopisy, legendy, své komory pokladů, svůj zákoník i svou řeč. Sluší se promluvit nejdřív o králích:

Prvními panovníky tu nebyli králové lidského rodu, ale stromy, a zapsaly dobu své vlády pylovými zrny do rašeliny. Pak pozvedl člověk sekeru a pilu proti stromu a pokořil jej. Ale necítíme, že by tu slavně kraloval - spíš tu bytly, pere se s živly o život, krade divoženkám kus palouku a obrací jej strašnou lopotou v pole. Bojí se a jeho strach z temné a nepřátelské přírody vybásnil horám nového vládce, Krakonoše. A tak tu od patnáctého století krakonošuje Krakonoš a vládne svébytnému společenství stromů a bylin, laní a skřítků, broučků a lidí. Chcete-li si tady vsutku odpočinout od světa tíže, tu vás prosím, abyste aspoň po dobu hostování v Krkonoších v Krakonoši uvěřili. S jeho první podobou se setkáte dnes na razítku Správy krkonošského národního parku: Helwigova mapa Slezska z roku 1561 zachytila postavu gryfa s údy z heraldických znaků feudálů Krkonoš, a odtud ji přejala Správa parku. Jinak šatila pána hor fantazie, tak jak se narodil z lidské víry v tajemné síly přírody, ze strachu dřevařů před hrotem a jeho ozvěnou v horách, z úzkosti osamělého poutníka v mlze a ve vánici. Spatřila ho kořenářka, když hledala čarovné bejly v jeho zahrádce, zlým povětrím prohnal plátenici či kramáře a ti pak roznášeli po jarmarcích a po herbercích, jaké komu ztropil duch hor šprýmy. Tak přešel duch hor do pohádek a bájí obojího lidu, do tradice české i německé. Z lidového podání přechází pán hor do světa psaného slova r. 1618 ve vyprávění pražského helvetského kněze Havla Želanského "O zlých anjelích a ďáblích". V německém písemnictví se objevuje duch hor roku 1662 v Praetoriově sbírce pověstí "Daemonologia Rubinzali Silesii" a roku 1782 J.K. Musaeus dává ve vydání německých lidových pohádek duchu hor jméno "Rübezahl" - Počítatel řepy. Není to zrovna slavné jméno a nesvědčí ke cti pána hor: Rübezahl dává své milé řepy, aby si z nich kouzlila zvířátka a postavíčky pro potěšení, a zatímco počítá ty řepy, milá jej klame. Dřevoryty z Lindnerových "Historií o Rýbrcoulovi" podávají svědectví: Rýbrcoul pronásleduje posměvačné vojáky bouří a lijáky, Rýbrcoul trestá kořinkáře za plení zahrádky, Rýbrcoul se baví s medvěďákem jako o pouti, obcuje s lidmi a tropí si z nich šprýmy, půl soudce nad jejich skutky na půl kejklíř, brach z rodu lesních lidí, skřítkův švagr a čarodějův druh. Pod jménem Rýbrcoul přejalo pána hor i české obrozenecké nakladatelství Krameriovo, roku 1784 vychází pro české čtenáře "Rýbrcoul na horách Krkonošských aneb Zaklený a vysvobozený princ." Českým vlastencům se však nelíbilo jméno ani podoba ducha hor a pan profesor V.K. Klicpera postavil na české jeviště Krakonoše jako "ochránce hor i spravedlnosti a práva, důstojného v doprovodu víl a skřítků." Jenže ten malý drobný hospodář, který tu "voharuje zem Páně a bernoží se na kamenitým drápovišti" potřeboval "verchnost, aby si s ní aspoň drobátko rozuměl", a tak ošatil starý Vacek na Levínku Krakonoše podle svého metru: Krakonoš je drobek povyroztlejší harrachovský hajný, spřízněný po nějakém půlbratranci se svatým Mikulášem. Kleje jako hajný, kouří z kypsovky jako hajný, má vysoké boty-holštýblata jako hajný, stavuje se v kalcovských hospodách na štamperle rezkovačky jako hajný a jako Mikuláš mění tkalcům přízi ve zlaté nitě a pro vdovy a pro sirotky sází do mechu zlaté hříbky.

Rozprostřeme si plachetku z bábiných truhly jako mapu bájného království, kde má Krakonoš svou panovnickou živnost jako trochu větší hospodář. Má svou usedlost kdesi na Kokerháci, kde jeho kohouti - ptáci-voláci budí sluníčko boží, že už mu začala šichta. Alou svítit a hrát, aby se luka zelenala a ouroda zlátlal. Má tam i maštal, odkud vypouští své větrné spřežení, bělohříváka, aby čechral a sušil sena, černohřívě valachy, co rozvážejí na mračném valníku nad poli vláhu. Vypustí-li Krakonoš ohnivého hřebce, který křísne kopytem o skálu, až se nebesy blýskne, dělá to proto, aby na sebe mraky nebudákovaly,

ale aby se nahoře na nebi i dole mezi lidmi pročistilo. Krakonoš -hospodář nastolil ve svém království i svůj kalendář. Rok tu začíná prvním devětsilem, který vyskočí z břehu u potoka při prvním tání, aby pokynul hospodáři: vezmi motyku, člověče, pročisti struhy a stružky, aby ti voda nespláchlá přívalem brázd hlíny! Následuje měsíc sasanek a petrklíčů, a tu připomíná petrklíč hospodyně: Už jsem zlatým klíčem odemkl zemi. Hospodyně, vezmi hrábě a pročeš svůj kopac za chalupou, aby mohla tráva dýchat! Plicník posílá bábu do háje, aby nezapomněla nasušit do plátěných pytlíků apatyku boží. Měsíc knotovky hlásí, už kvetu brunátně, hospodáři, louka ti uzrála pro kosu! Měsíc zlatobýlu a chlapice hlásí, chystejte košíky na jablka. A prostře-li jeřáb kvícalám hostinu, hospodyně, prohlídni pytle na bandory, jestli je neprozřaly myši. Zvonce hořců a vřesu odzvánějí létu. Tehdy Krakonoš káže jeleňům vytroubit sluníčku retiré a nastolit měsíc zimních spáčů. Skřítkové stočí stromovou mízu do soudků pod zem, kytičky se stáhnou do cibulek, zimní spáči do doupat a pelíšků a horák k teplé peci..

Za dotýkání s hlínou žili tu horáci své životy v souladu s letokruhy stromů a jejich tváře vrasněly jako hornina, neboť v nich sedimentovala zkušenost a moudrost.

V čase zimních spáčů nastávala v roubených chalupách pohoda: ouroda polní je pod střechou, seno na domě, bandory ve sklepě, forta na zimu v komoře, jablka na lískách, dříví v přístěnce či za chalupou srovnáno v ježku. Tehdy je čas pro pohádky, poudačky a píseň. V tom pohádkorodném čase, kdy kolovraty, přástky, navlékání koral či sušení křížal vytvářelo prostor pro vyprávění, tehdy ožívaly i zkazky o Krakonošovi. Tehdy se rodily i ovečky pro betlémské louky, až postaví horák uprostřed zimy pohádku o betlémském městě a hvězdě pro naději.

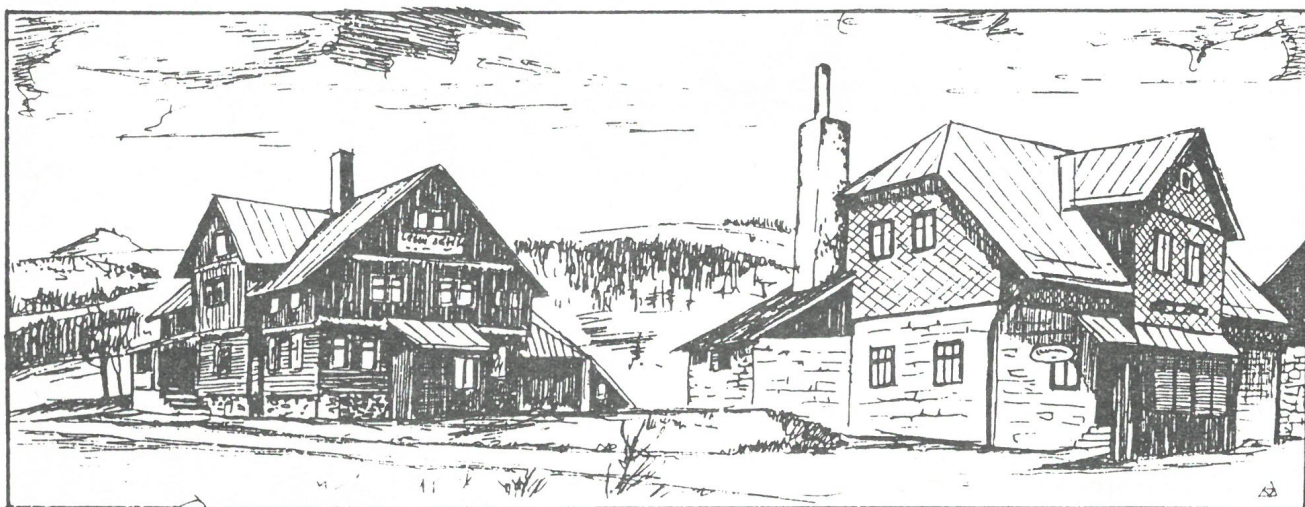

V obci Malá Úpa jsou tři centra soustředěné zástavby a služeb. Dále k obci patří několik lučních enkláv a samot s rozptýlenými horskými chalupami. Nejprve hosty přivede silnice do Spáleného Mlýna. Od střeženého parkoviště (A) se rozbíhají cesty na různé strany, ta hlavní jde kolem pensionu Rusalka k maloupskému kostelu. Odtud také vede pěkná cesta přes Boudu Jana do sousední Velké Úpy. Na všech těchto cestách je omezen provoz motorových vozidel. Silnice pokračuje hlubokým údolím s krásnými lesy do osady Smrčí a končí na dnes téměř odlesněných Pomezních Boudách u celnice. Hraniční přechod do Polska je otevřen pouze pro pěší a cyklisty a je v letní sezóně otevřen nepřetržitě. Pomezní Boudy jsou správním centrem obce s poštou, obecním úřadem, lesní správou, školou, obchodem s potravinami a drogistickým zbožím a celou řadou chalup, bud, hostinců a pensionů. Jsou tu dvě střežená veřejná parkoviště (B,C) s nepřetržitým provozem. Na dalších místech jsou vyhrazená parkoviště spravovaná jednotlivými hostinci a pensiony. Mimo tato parkoviště není odstavování vozů možné.

Historickým centrem Malé Úpy je lokalita U kostela. Sem vede z Pomezních Bud horská silnička, která je propojena s cestou od Spáleného Mlýna. I tady je veřejný provoz motorových vozidel vyloučen. Vyjimku mají pouze vozidla majitelů domů a zásobování. Silnička slouží jako hlavní promenádní cesta v Malé Úpě.

Je milé, že se v poslední době rozšířila síť hospůdek a pensionů, otevřených i pasantním, tedy neubytovaným hostům. Obci to přidalo na atraktivitě. Ovšem hlavní zajímavostí obce je horská krajina s rozptýlenými chalupami, které jsou často klenoty lidové horské architektury.

Na Pomezních Boudách bude v letošní letní sezóně probíhat výstavba centrální čistírny odpadních vod a kanalizace. Výkopové a stavební práce jsou plánovány převážně mimo frekventované cesty, přesto vám maloupští předem děkují za pochopení v případě omezení provozu v obci. Další informace o Malé Úpě najdete na zadní straně Veselého výletu a také v nově vydaném orientačním a propagačním plánu obce.

Restaurace Lesní zátíší a pension Popelka

Na Pomezních Boudách se mohou návštěvníci najít a ubytovat na několika místech, ale ze všech služeb jasně vynikají restaurace Lesní zátíší a pension Popelka. Na Zátíší, jak se tu prostě říká, je nejlepší zdejší kuchyně a pension Popelka nabízí vedle ubytování další zajímavé služby. Obě horská stavení stojí vedle sebe hned při vjezdu na Pomezní boudy. Patří k nim malé vyhrazené parkoviště, veřejné parkoviště (B) je přes silnici. V poskytování služeb se vzájemně doplňují. Marian Loudát řídí restauraci Lesní zátíší už hodně dlouho, ale teprve v nové době mohl svou restauraci koupit. Hostům nabízí vedle dobrých jídel, zmrzlinových pohárů, rozličného pití i příjemné posezení v útulném prostředí původní krkonošské boudy. Večer mohou hosté posedět při reprodukcované hudbě, je tu i taneční parket.

Ubytování poskytuje sousední pension Popelka. Je původní horskou boudou, která na Malé Úpě už přečkala nejednu vichřici, ale ubytování je na dobré úrovni. V létě hosté ocení upravené okolí s posezením včetně oblíbeného barbeoue, tedy roštu na opékání masa. Dětem se vedle pískoviště, houpaček a jiných hraček líbí malý horský potok, který protéká hned vedle boudy. V pensionu jsou pro ubytované

hosty k dispozici horská kola. Mimo klasické cyklistické trasy ke kostelu, do Horních Lysečín nebo přes Boudu Jana do Pece pod Sněžkou se tu nabízí návštěva polských Krkonoš. Do tamního horského střediska Karpacz, ležícího pod severními srázy Sněžky, je to jen kousek cesty. Zde je známý dřevěný kostel Wang. Ale pozor, zpět na Pomezní Boudy musí cyklisté i turisté zdolat velký kopec. Přesto stojí zato poznat Krkonoše ze severní strany, kde mají zcela jinou tvář. Vystupují z roviny příkře do výšky téměř bez podhůří a působí mohutným dojmem. Krásná jsou místa kolem Malého a Velkého Stavu. Jejich návštěva z Pomezních Bud je možná i pro zdatné pěší turisty. V Krkonoších jsou zatím pouze dva hraniční přechody do Polska, v Harrachově a pro pěší a cyklisty tady na Pomezních Boudách.

Správce pensionu Popelka Luboš Mocl zajišťuje svým hostům i výlety do Prahy s ubytováním, projíždky na koních v podhůří Krkonoš, výuku tenisu na kurtech v Peci pod Sněžkou. Když prší nebo hosty bolí nohy po horské pěši či cyklistické túře, mohou si odpočinout při programech satelitní televize. Ale hlavním programem hostů zůstává poznávání jedinečného prostředí Malé Úpy.

Restaurace Lesní zátíší v Malé Úpě

(pošta 542 27): majitel Marian Loudát, tel. (0430) 966 316, vyhlášená kuchyně, příjemné prostředí, parkování přímo u objektu, domluvíte se i německy, otevřeno od 9 do 22 hodin, v pondělí zavřeno.

Pension Popelka v Malé Úpě (pošta 542 27):

správce Luboš Mocl, telefax (0439) 966 385, ubytování se snídaním, vhodné pro rodiny s dětmi, půjčování horských kol ubytovaným hostům, možné výlety do Prahy s ubytováním, otevřeno stále, domluvíte se i německy.

Zastavěná část obce Malá Úpa končí nebo lépe začíná na Pomezních Boudách. Ty jsou od nejstarších časů skutečným pomezím českého království. To bylo stvrzeno hraničním mezníkem, který stál vedle české celnice ještě před padesáti lety. Byl to velký opracovaný žulový kvádr s rakouskou orlicí na jedné straně a rodovým znakem Schaffgotschů, tehdejších majitelů slezské strany Krkonoš, na straně opačné. A ještě tu byla přitesána při příležitosti stého výročí založení kostela v Malé Úpě zmínka - Josef II. 1791-1891. Je škoda, že se tato kamenná maloúpská kronika během poslední války ztratila.

Pomezní Boudy jsou v úctyhodné nadmořské výšce 1050 m. To je v Krkonoších hodně vysoko. Vždyť to odpovídá alpským podmínkám v 1600 metrech. Území obce zasahuje až na samý vrchol Sněžky. Říká se tu, že na Pomezních Boudách je deset měsíců zima a dva měsíce chladno. To rčení trochu přehání, ale skutečně je na Malé Úpě drsné klima. Dnes tu žije jen 80 stálých obyvatel a dříve jich bylo přes tisíc. Vydrží tu jen ti, kteří umějí počkat na krásné dny, kteří poznali, že po špatném počasí musí přijít krásné. A krásné maloúpské dny stojí za to. A ještě je důležité, aby o krásných dnech v jedné rodině věděli všichni. Mohu to vysvětlit na příkladu maloúpských hajných. Když hajný dostane revír na Malé Úpě a přivede si sem ženu, jsou tu šťastní. Ve zdravém horském prostředí se dobře daří i jejich dětem. Je tu klid. Jenže potom jdou děti do školy, a protože na Pomezních Boudách je škola jen pro nejmenší, musí za čas dojíždět do Maršova. A na Malou Úpu mnoho autobusů nejezdí. Manželka zjistí, že v Trutnově už chodí dámy v lodičkách a ona nosí stále zimní boty, protože kolem jejich domu je ještě metr sněhu. A že nejbližší kino je odtud 20 kilometrů, a že tu není doktor, a že jejich děti ještě v červnu nosí kulicha a... Za čtyři až pět let hajný požádá o přeložení. Novému hajnému i jeho ženě se na Pomezních Boudách zpočátku opět hodně líbí. To zdravé prostředí, ten klid... Najdou se i takoví, kteří si život ve výjimečném prostředí Malé Úpy zalíbují. Dnešního fořta maloúpského polesí Tondy Peterku jsem poznal skoro před dvaceti lety. Při počítání klad na Cestníku jsem vyzvídal, jak to na Malé Úpě chodí. Tonda se přiznal, že možná půjdou kvůli dětem dolů, určitě dostane revír někde blízko Trutnova odkud pochází. Přesto zůstali. Asi se naučili čekat na ty vzácné, ale krásné dny.

K maloúpskému kostelu

Byly doby, kdy maloúpstí horalé chodili k bohoslužbě do maršovského kostela. To je pěkně daleko a tenkrát ještě nevedla cesta podle řeky. Museli chodit přes Lysečiny a Albeřice nebo horskou cestou přes Dlouhý hřeben. Tam jednou při doprovázení nebožtíka na maršovský hřbitov zastihla průvodce taková vánice, že truhlu s mrtvým nechali stát na místě a vrátili se domů na Malou Úpu. Poté napadlo tolik sněhu, že rakev našli až při jarním tání. Na tom místě postavili kříž. Nevím proč, ale říkalo se mu Červený kříž.

Našel jsem před lety ten téměř rozpadlý kříž uprostřed starého lesa. Původní cesta totiž téměř zanikla. Tělo Krista bylo pryč, v trámu kříže zbyl jenom malý kovaný hřebík, který kdysi protínal Ježíšovu ruku. Nosil jsem pak ten hřebík dlouhá léta v kapse kabátu, aby mi přinesl štěstí při pátrání po zapomenutých osudech lidí tohoto kraje. Jednou jsem se vrátil na Dlouhý hřeben a kříž už tam vůbec nebyl. Starý les vykacel a vysadili nový, postavili novou lesní cestu. Já si vzpomněl na chlapy z Malé Úpy, jak se před třista lety prodírali bouří s rakví snad svého kamaráda, souseda či táty. Hledal jsem v kapsách starého kabátu ten kovaný hřebík z ruky Ježíše Krista, ale někde jsem ho ztratil. Zmizel jako starý les, Červený kříž, zmíněný maloúpský nebožtík i jeho průvodci na poslední cestě. Ale něco z jejich dob přece zůstalo. Oni chtěli mít svůj kostel. Možná k uskutečnění jejich touhy přispěl i příběh o Červeném kříži na Dlouhém hřebenu. Možná se ještě některý z tehdejších průvodců mrtvého dočkal stavby kostela na Malé Úpě.

O postavení maloúpského kostela se zasloužil osobně císař Josef II. Rok před usednutím na císařský trůn, v roce 1779 se při cestě po mocnářství své matky císařovny Marie Terezie dostal i do Krkonoš. Na obhlídce krajů postižených prusko-rakouskou válkou v předcházejícím roce ho doprovázel známý generál Laudon. Spolu přijeli přes Maršov a Albeřice na Malou Úpu. Pamětníci o jejich návštěvě vyprávějí zajímavou historii. Josef se velmi podivil výstavnosti tehdejší horské obce.

dokončení na straně 28

Pension Rusalka

Mohornův mlýn byl nejstarším hostincem na Malé Úpě, založeným hned po jejím osídlení v šestnáctém století. Stál na významné křižovatce cest spojujících Malou Úpu s okolními sídly. Z hlediska hostů byl nejvýznamnějším stavením Malé Úpy. Když například východní Krkonoše navštívil následník císařského trůnu Josef II., spal právě tady. Mohornův mlýn shořel v roce 1942 a nebyl obnoven. Připomíná jej dnes pouze místní pojmenování Spálený mlýn.

Jeho tradici a význam převzal pension Rusalka. A nejenom proto, že stojí dvěstě metrů od bývalého mlýna. Rusalka byla kdysi prostým obydlím horského zemědělce jako desítky dalších maloúpských chalup. Už dávno byla přebudována na příjemný pension poskytující hostům dobré služby. Dosud odráží někdejší podobu s typickými prvky zdejších chalup, ani interiér nezapře krkonošský původ. A ještě něco převzal pension Rusalka z tradice Mohornova mlýna. Vážnost a serióznost. Kdyby přijel na Malou Úpu opět císař Josef II., svůj Mohornův mlýn by nenašel. Mohl by se ubytovat v nedalekém pensionu Rusalka.

Pension Rusalka v Dolní Malé Úpě (pošta 542 27): majitel Zdeněk Mikeš, tel. (0439) 966 311, fax 966 311, ubytování a stravování včetně vegetariánských jídel, specialitou jsou české buchty, pro ubytované hosty jsou k dispozici horská kola a jiné sportovní nářadí, restaurace je otevřena i pro neubytované hosty denně mimo úterý od 10 do 20 hodin, střežené parkoviště Spálený mlýn je 200 metrů od pensionu, domluvíte se také německy a anglicky.

Netuším, zda víte, jaké drama, jaký boj probíhá v lesích Krkonoš. Asi jste si povšimli odlesněných kopců třeba na Malé Úpě. Možná to ve vás zanechalo silný dojem, ale asi netušíte, jaký zápas tu probíhá. Dovolte mi pozvat vás na malou procházku krkonošským lesem.

Musíme začít trochu dějepis. Naučili jsme se dívat se na práci našich předků s obdivem nebo alespoň s respektem. Líbí se nám krajina, kterou vytvořili, domy a chalupy, které v krajině postavili a vdechli všemu život. Tvrdý, ale krásný život na horách. Dílo předků vyniká zvláště ve srovnání s výtvory posledních čtyřiceti let, kdy se nám příliš nedařilo. Ale tak úplně to s dobrou prací předků neplatí ve věci krkonošských lesů. Na jejich současném stavu mají svůj podíl. Takové obvinění musím dobře vysvětlit, proto začnu od základu, od "prvního poraženého stromu" v Krkonoších. Ještě v první polovině šestnáctého století byly Krkonoše velkým pralesem s medvědy, vlky a další divou zvěří. Jenže už tenkrát se české království dostalo do tisnivé ekonomické situace a to také proto, že doly na stříbro v Kutné Hoře měly nedostatek dřeva. Chybělo dřevo do dolů i na pálení dřevěného uhlí. Tehdy dal Kryštof Gendorf, purkrabí v Trutnově a Vrchlabí, podnět k zahájení těžby dřeva v "nekonečném" krkonošském hvozdu. Oblast hor byla téměř liduprázdná, povolal tedy "dřevařské pacholky" z různých částí Alp a Německa. Přestože dřevaři pracovali pouze se sekerami, za čtyřicet let smýtili Krkonoše téměř na holo. Dřevo bylo plaveno po Úpě a Labi pryč z hor. Co to má společného s dneškem? Původní les vznikl tisíciletým vývojem a utvořil se většinou jako smíšený. Společně se smrkem tu v různém poměru rostla jedle, buk, jasan, javor klen, bříza, jeřáb a další dřeviny. Bylo to pestré lesní společenství. Jenže, buk a jedle jsou stínomilné druhy. To znamená, že jejich mladé stromky mohou růst jen v zastínění rodičovských stromů. Ale ty už byly splaveny a odvezeny do Kutné Hory. Při zalesnění se prosadil smrk a protože i v dalších staletích hospodářům vyhovoval rychlým růstem, vytvořila se monokultura, tedy les pouze s jedním dominantním druhem. A to je ten problém. Kdyby v nynější době

rostl les v původním složení, tak by vlivem znečištění ovzduší zmizela citlivá jedle, někde i smrk, ovšem odolné druhy jako je buk, javor, jasan i později dovezený modřín by zůstaly. Tyhle druhy nedostaly šanci a jeden ze zákonů ekologie říká, že čím je společenství jednodušší, tím je zranitelnější. To se potvrdilo plnou měrou právě v současnosti.

Naši předkové nám zanechali les s jedním druhem dřeviny aniž tušili, do jaké šlamastiky nás tím dostanou. Ale něco nám přece jen dali do vínku. Zaběhnutý a fungující lesní personál a lesnickou tradici. Myslím, že až nyní dostali současní adjunkti, hajní, fořti a nadlesní možnost starat se o les, jak skutečně cítí. Ale nepředbíhejme.

V roce 1970 nám na jedné přednášce botanik František Procházka oznámil, že to i s Krkonošemi není dobré, že jejich lesy začínají chřadnout a je nutné obávat se nehoršího. Byla to hrozná diagnóza. Tehdy jsme nevěřili nebo raději nechtěli věřit. V lesích nebyly ještě vidět žádné změny. Snad jen lišejník, kterému jsme říkali Krakonošovy vousy, zmizel. Krakonoš se stal bezvousým klukem asi na delší dobu. V Krkonoších skutečně otevřely svůj úřad imise. Jak my říkáme, čmoudíky. Dostávají se k nám hlavně z komínů elektráren z Německa, Polska a severních Čech, protože se v nich spaluje sirnaté hnědé uhlí. Čmoudíky neškodí příliš v plynném skupenství, ale jak se rozpustí ve vodě, stanou se z nich kyseliny. Nepříliš silné, ale zato stále působící. Při proměření se ukázalo, že déšť je někdy kyselejší, než vaše octová zálivka na okurkový salát. I vám škodí, když zmoknete, ohrožuje památky, sochy, domy, půdu, pampelišku, brouka a taky les.

Horský les reaguje velmi citlivě, protože v něm stromy žijí za těžkých podmínek na hranici svých existenčních možností. Nejprve kyselina poškodí průduchy v listech, v jehličích. To jsou dýchací otvory, které se zablokují a přestanou se dle potřeby otevírat a zavírat. Když to přirovnám k člověku, je to jako by musel rychle dýchat s vyplazeným jazykem i v době, kdy není zadýchaný. Zvyšuje se žízeň, byl zbaven potřebné vody. Potom se dostane kyselina do půdy, kde

BOUDA JELENKA

V Krkonoších zbylo už jen pár skutečných samot, kde trvale žijí lidé. Jelenka je z nich tou nejzajímavější. Nejen polohou, ale třeba i tím, že sem není zavedena elektrina a že stojí dvacet metrů od státní hranice. Hrabě Jaromír Czernin-Morzin byl jistě romantik, když pod Svorovou horou nechal postavit horskou boudu. Snad to učinil kvůli výhledům, snad kvůli nejkrásnějšímu loveckému revíru na panství Maršov, snad pro památku své matky Emmy, podle které se jmenovala místní studánka a později i bouda Emmin pramen (Emmaquelle). To už je dávno, ale přece tu pana hraběte dosud něco připomíná. Jsou to lovecké trofeje, především jelení paroží. Jsou preparovány i popsány stejně jako byly trofeje v maršovském zámku. Jenže na Jelence se zachovaly do současnosti.

Také interiér boudy zůstal stejný. A to je dobře, protože má své kouzlo. Na lupající lavici podél celé stěny horské hospody už sedělo hodně poutníků. Přichází sem hlavně z Pomezí Bud po cestě přátelství přes Soví sedlo nebo více spodem přes svahy Smrčí. Na Sněžku to je z Jelenky kousek a z hřebenové cesty jsou při pěkném počasí skutečně nádherné pohledy na polskou stranu Krkonoš. Při špatném počasí se dá jít z Růžové hory Traverzem. Tahle cesta byla po dlouhá léta uzavřena, když nevydržela velký nápor turistů a zbahněla. Nyní je otevřena, ale Správa Krkonošského národního parku doporučuje turistům raději atraktivnější hřebenovou cestu ze Sněžky.

Na boudu není přiveden elektrický proud a tím je pobyt netradiční. Večer při první tmě je sice spuštěn agregát, ale jinak se tu žije při přírodním světle sluníčka, svíčky a petrolejové lampy. Blafající agregát trochu ruší jeleny a hlavně nepatří do přírody. Noví majitelé Jelenky manželé Holečkoví hledají jiný zdroj energie. Nechtějí kopat dlouhé kilometry horskou přírodou a vést kabel s elektrinou. Napadá je osobitější řešení. Elektrický proud může vyrobit větrná elektrárna s velkou vrtulí roztáčenou stálým severním větrem. To není v Krkonoších novinka. Větrný mlýn stál na druhé straně Sněžky u Obří boudy už před šedesáti lety. Potom ho sfoukla vichřice. Jelenka je jedinečnou krkonošskou boudou a tohle zvláštní řešení se pro ni přímo nabízí.

Horská bouda Jelenka v Malé Úpě (pošta 542 27): majitelka Ivona Holečková, radiotelefon (0439) 966 393 k použití pouze na území ČSFR, ubytování se stravováním, i polopenze, občerstvení i pro neubytované hosty v horské hospodě, možnost přespání i pro krkonošské poutníky, otevřeno je denně od 9 hodin do tmy.

umoří potřebné a podpoří škodlivé. Potřebné jsou především mykorrhizní houby. Nejsou to žádné křemenáče nebo hříby, ale přesto jsou malým zázrakem. Přikrmují smrky na chudých horských půdách dusíkem. Umí totiž dusík získat ze vzduchu, kde ho je neomezené množství, a uvařit ho do vhodného stavu i pro smrk. Jenže v kyselém prostředí tyhle houby umřou a smrk hladoví. Naopak se rozrostou jiné houby, většinou plísňe, které okyselují půdu ještě více svými produkty. Dále kyseliny zablokují živiny v půdě. Vápník, sodík, mangan a hořčík se vážou do sloučenin, které kořeny stromů nemohou přijmout. A srovnání? Člověk je plně vydýchaný, žíznivý a nedostal dlouho najíst. Ještě to ale není na něm vidět, navenek dosud vypadá dobře. Ale zkušný nepřítel pozná, jak je na tom skutečně. V lese to poznal nejdříve motýl obaleč modřínový. To bylo před patnácti lety, když jeho housenka, která původně v Alpách nevýznamně užíbovala jen z jehličí modřínu, poznala svou příležitost v krkonošském lese. Zere mladé jehličky rostoucí na letorostech. Jenže po čtyřech až pěti letech už na smrcích chyběla polovina jehličí. Zbylé, to staré, se mladému snědenému nevyrovná, nenahradí jej. Tím byla člověku odoperovaná právě polovina plic, žaludku a střev. Skutečně se mu přitížilo, ale jeho srdce stále pracuje naplno. Obaleč připravil podmínky pro kůrovce. Když sameček lýkožrouta smrkového, jak se odborně jmenuje, vykousne pod kůrou snubní komůrku, aby tam přilákal samičku nebo raději dvě, zdravý smrk zaroní a vášnivce utopí v pryskyřici čili smůle. Jenže nemocný smrk nemá dost jehličí, v kterém by vyráběl pryskyřici. Sežrala mu je housenka, opadalo v suchém létě. K člověku to již přirovnávat nebudu, bylo by to smutné.

A co dělají doktoři?, řeknete si. Zajisté, příroda má zpětné vazby, les se dovede bránit. Zdravý les se umí bránit. Jenže vezměme si ptáky. Ve zdravém lese by včas sezobali housenky a ještě by jich po vydatném nakrmení přibývalo. Jenže housenky byly otrávené. My lidé jsme je otrávil, když jsme chtěli rychle, jednoduše a chemicky vyřešit problém, pomoci přírodě. Umřelo hodně housenek a hodně ptáků. Ještě je navíc nevyřešená další otázka. Když dříve uschnul smrk třeba v Obřím dole, jeho souše tu vydržela třicet let. Když vypadaly suky a datel nadělal další díry, hnízdilo v něm spousta ptáků. Hlavně těch hmyzožravých. Dnes stejný suchý strom v Obřím dole v kyselém prostředí plném dřevokazných hub shnije dříve, než na něm vznikne jediné hnízdo. Když jsme pro ptáky připravili umělá hnízda, budky, ukázalo se, že se také nechtějí nastěhovat do umělin, do "paneláků".

Výsledkem všeho jsou mrtvé stromy, někde i celý mrtvý les. Před úplným uschnutím se snaží lesníci les vytěžít, zužitkovat dřevo. Jen na těch nejnepronikavějších místech zůstane mrtvý les stát. Usychajícího lesa je hodně i v místech, kde se dvěstě let netěžilo. Starí dřevaři sváželi dřevo v zimě na saních rohačkách, takže nepoškodili úzkou cestu ani přírodu. Jenže dnes už nikdo "sáňkovat" neumí a hlavně dřeva jsou hromady, celé vlaky. A proto se staví lesní cesty, svážnice. Jsou kamenem úrazu, předmětem sváru, objektem diskuzí a kritiky. Některé cesty buldozér vyhrnul do zbytečné šíře, jinde se zarýly do krásných míst. Bylo přemístěno hodně krkonošské půdy než se zjistilo, že jdou cesty dělat úzké a někdy je lepší přivést jenom lesní lanovku. Hajní měli stále větší revíry a větší úkoly a větší cesty v místech, kde dříve chodívali se zatajeným dechem šťastní na světě. Je vám z toho smutno? Nezoufejte, tady teprve začíná veselý výlet.

Protože když umře les, musí se obnovit, aby nevzniklo ještě chudší a tím ještě zranitelnější společenstvo. Bez lesa by chyběly mechy a rašeliničky, které jímají a zadržují vodu. Ta by potom rychle otekla z kopců a nám by bylo při každém dešti úzko. Je to téměř sto let, co velké povodně zničily celé horní povodí řeky Úpy. Proto se lesníci tak urputně starají o sázení nového lesa. Pro milióny stromčků musí nasbírat desetimilióny semínek. Ovšem není semínko jako semínko. Šanci na přežití má pouze to, které zdědilo krkonošskou odolnost rodičů. Předkové tu udělali opět chybu. Když měli semínek málo, začali je vozit z Alp v domněni, že je smrk jako

smrk. Jenže alpský smrk si na Krkonoše nikdy nezvykl a je také příčinou odumírání některých porostů. Proto lesníci sbírají šišky z porostů založených před rokem 1864, kdy se alpské semínko dovezlo do východních Krkonoš poprvé. Semínko se zaseje a vyroste semenáček. V přírodě přežije jeden z tisíce, v lesní školce téměř každý. Po prvním roce života je přeškolkován do staršího oddělení. Po dvou letech bývá vysazen do přírody, ale krkonošský musí ještě na rok do místní lesní školky, aby se připravil na těžký život v horách. Konečně je stromek vyzvednut z bezpečí lesní školky a přesazen do kelímku z rašeliny. Na cestu do hor dostane "svačinu" ve formě výživného substrátu. Takto vybaven je převezen a potom vyneseno do hor. Ještě hajný dohlédne na správné vysazení. Už na to má více času. Zase dostal svůj původní malý revír a nemusí celý ulitáný odjíždět na týdny výpomoci jinam. Je už zase tím klidným horským hajným, kterého potkáte, když chodíte po svém lese bez bázně, že nesplní plán těžby.

A stromek zatím začíná svůj boj o přežití. Má spoustu nepřátel. Vysoké stavy jeleni zvěře nedovolují zvýšit podíl ostatních druhů dřevin. Jeleni vysadbu buku, jeřábu nebo třeba vrby prostě sežerou. I smrčku ukousnou hlavní, terminální pupen. Proto lesníci snižují stavy zvěře na minimum, alespoň po dobu obnovy krkonošských lesů. Jedině tak mají stromky šanci přežít. Již dříve úspěšně zavedli přezimovací obůrky. Do nich jeleni zvěř na podzim nalákají a zavřou. Celou zimu jeleny přikrmují a vypustí je až z jara, když už nepotřebují okusovat stromky. Dalším nebezpečím pro smrček je jarní slunce. Při inverzním počasí, kdy dole pod horami jsou údolí sevřena mlhou a koncentrace škodlivin tam překračují přípustné normy, svítí na horách sluníčko a je krásně. Ale nemusí být dobře mladým stromčkům. Na velkých pasekách nejsou chráněny vzrostlými stromy před ostrým sluncem, když navíc sníh z takovýchto velkých ploch je srovnán. Stromek začne transpirovat, tedy dýchat a tím se zbavovat vody. Jenže voda v půdě je dosud zmrzlá a proto ji stromek nemůže doplňovat. Záleží na jeho kondici a původu, jestli řízeň z jarního slunce přežká. Tím nebezpečí nekončí. Na stromek útočí plísňe, hladoví prouci a mýry, výchřice a letní sucha, spousta sněhu a těžká námraza a také lidé. Tedy přesněji lyžaři. Je-li stromek blízko lyžařské trasy či sjezdovky, musí se obávat o svůj vrcholový pupen, o svou hlavu. Když mu pupen lyžař urtíne nebo ulomí ostrou hranou lyže, stromek umře.

Takových bojůjících a hlavně přežívajících stromků jsou v Krkonoších milióny. Projděte se na Horní Malé Úpě k horské boudě Jelenka a uvidíte, že horské stráně Smrčí a Sovího sedla jsou porostlé mladými stromky, vítěznými stromky.

Informační centrum Veselý výlet v Peci pod Sněžkou jsme pro vás připravili ve spolupráci s městským úřadem. Najdete nás ve středu města u autobusového nádraží. Máme otevřeno denně od 8 do 19.30 hodin. Rádi vám poskytneme základní informace o Krkonoších, možnostech při jejich poznávání, poradíme vám při výběru ubytování, doporučíme trasy výletů a upozorníme vás na aktuality z východní části Krkonoš.

Informační centrum je spojeno s galerií. Vedle uměleckých předmětů (viz. str.11) si u nás můžete koupit turistické průvodce, mapy, pohlednice, publikace o Krkonoších ap. Pro zahraniční hosty připravujeme směnárnu. V chodbě před informačním centrem je tabule vzkazů, telefonní seznam hlavních objektů a služeb, mapa Krkonoš, které jsou přístupné i po zavírací době.

informace - Pec pod Sněžkou galerie - směnárna telefon (0439) 962 488 denně 8.00 - 19.30

Telefonování: východní Krkonoše jsou v trutnovském telefonním obvodu s volacím znakem 0439, ze zahraničí 0042439, při telefonování z Pece pod Sněžkou a Malé Úpy mimo tyto obce je nutné před volaným číslem vytočit ještě číslo 9. Veřejné telefonní automaty jsou v Horním Maršově u autobusové zastávky, v Janských Lázních na náměstí, v Peci pod Sněžkou u pošty a v recepci hotelu Horizont. Veřejné telefony jsou také na stanovištích veřejných parkovišť ve Velké Úpě, v Peci a na Malé Úpě. Telefonní služba je na poštách v těchto časech: Horní Maršov (948 148) pondělí - pátek 7.30 - 12.00, 13.00 - 15.30 v sobotu 8.00 - 9.00, v Janských Lázních (942 012) po-pá 8.00-12.00, 13.00-15.30, so 8.00-9.00, v Peci pod Sněžkou (962 283) po-pá 7.00-12.00, 13.00-15.30, so 9.00-10.00, ve Velké Úpě (962 310) po-pá 7.30-12.00, 13.00-15.30, so 8.00-9.00, na Malé Úpě po-pá 7.00-12.00, 13.00-15.00, so 8.30-9.30.

Zdravotnictví: rychlá záchranná služba Trutnov tel. 155, pro východní Krkonoše je pohotovostní služba v Horním Maršově (948 144), pohotovost Trutnov (5111), lékařské a zubní ordinace jsou v Peci pod Sněžkou (962 444, 370) v Horním Maršově (948 143) a v Janských Lázních (942 344), lékárna je v Horním Maršově otevřena po-pá 8.00-12.15, 13.15-16.00, v úterý do 17.00 hodin.

Horská služba: letní stálá služba je ve Špindlerově Mlýně (0438) 934 39, stanice HS v Peci pod Sněžkou 962 233 bude pravděpodobně v rekonstrukci.

Meteorologická stanice v Peci pod Sněžkou 962 403

Městské a obecní úřady: Horní Maršov 948 156, Janské Lázně 942 101, Pec pod Sněžkou 962 215, Malá Úpa 966 357, úřední hodiny jsou vždy v úterý 8.00-12.00, 12.30-17.00 hodin.

Lesní správa: Lesní závod Horní Maršov (v areálu pily) 948 161, 162, lesní správy - Latovo údolí 948 110, Černá hora 942 120, Pec pod Sněžkou 962 214, Malá Úpa 966 293. Pozor, v celém území je výskyt vztekliny, proto nesahejte na uhynulá a zdánlivě krotká zvířata.

Správa Krkonožského národního parku: středisko Pec pod Sněžkou 962 215, po-pá 8.00-12.00, 13.00-15.00, so, ne 8.00-10.00, muzeum v Obřím dole 962 411, otevřeno denně mimo pondělí, út-pá 8.00-12.00, 13.00-15.00, so, ne 8.00-10.00

Bohoslužby:

Horní Maršov - neděle 10.45, středa a pátek 18.30

Janské Lázně - neděle 9.30, úterý a čtvrtek 16.30

Velká Úpa - neděle 10.45, čtvrtek 15.00

Malá Úpa - neděle 14.00 v sudý týden (31.5., 14.6., 28.6...) a nepravidelné otevírání kostela pro možnost prohlídky interiéru

Sněžka - kaple sv. Vavřince - neděle 9.8. (bohoslužba v polštině)

Stará Hora v Temném Dole - kaple sv. Anny - neděle 26.7. 14.00 hodin.

Parkoviště: Temný Důl (948 201) - regulace dopravy pro oblast Pece a Malé Úpy otevřena od 7.00 do 19.00 hodin, střežená parkoviště ve Velké Úpě (P2 - tel. 962 156), v Peci U kapličky (P3 - 962 157) a Zelený Potok (P4 - 962 158), na Malé Úpě ve Spáleném Mlýně (A - 966 355) a na Pomezích Boudách (B,C - 966 345), v Janských Lázních u lanovky (bez telefonu), všude je v letní sezóně nepřetržitý provoz.

Benzinová pumpa ve Svobodě nad Úpou je otevřena denně od 6.00-18.00 hodin, v neděli a o svátcích od 8.00-17.00, tel. 942 265.

Autoopravy: Pec pod Sněžkou - Václav Břečka 966 392 (nejnutnější opravy), Malá Úpa - Jiří Škoda, 966 324 (nejnutnější opravy), autoservis VAD v Trutnově a autoservis ve Svobodě nad Úpou.

Hraniční přechody: Malá Úpa 966 250 - pouze pro pěší a cyklisty, Královec u Žacléře a Harrachov, všude v letní sezóně je nepřetržitý provoz.

Autobusy - předprodej místenek (pouze z výchozí stanice) a informace ČSAD v Peci pod Sněžkou 962 480

Policie: stálá pohotovost Trutnov 158, služba v Peci pod Sněžkou 962 333, pohraniční policie v Horním Maršově 948 133, městská policie v Janských Lázních 942 101, v Peci pod Sněžkou 962 215.

Hasiči: stálá služba Trutnov 150, požární zbrojnice ve Velké Úpě 962 222,

Doporučujeme vám využít tyto vybrané kvalitní služby:

Horní Maršov: ubytování - pension Vínář a Liberta v Dolních Alberčích, stravování - hostinec U Bednářů v centru, nákupy - samoobsluha Hlaváč v centru

Janské Lázně: ubytování - pension Duncan, pension Brigáda, stravování - Hoffmannova bouda, kavárna Domov, Solská bouda, kabinová lanovka z Janských Lázní na Černou horu

Pec pod Sněžkou: ubytování - pension Hradec, ubytovací hostinec Náchodská bouda, pension Na vyhlídce, horská bouda Na výsluní v Modrém dole, Luční bouda, bouda Pod Studničkou, stravování či posezení - Hospoda Na Peci, kavárna Máj, snackbar a temperovaný bazén Poustevník

Velká Úpa: ubytování - pension Pavlovka, pension Čertice, horská bouda Růžohorky, Bouda Jana, lanovka z Velké Úpy na Portášky, atraktivní návštěva horské farmy Davida Sosny na Valšovkách s prodejem mléčných a jiných produktů

Malá Úpa: ubytování - pension Rusalka, pension Popelka, pension JUNG, horská bouda Jelenka, stravování - restaurace Lesní zátiší

Další informace o vybraných službách naleznete uvnitř Veselého výletu.